

| VRBÁTKY | DUBANY | ŠTĚTOVICE |

Triangl

www.vrbatky.cz

26
2024

SOUTĚŽ ČASOPISU TRIANGL: Leontýna Navrátilová – 2. místo

Slovo úvodem

Vážení a milí čtenáři,

tímto číslem časopisu začínáme další čtvrtstoletí zajímavostí, informací, vzpomínek a fotografií, které vám každoročně před vánočními svátky přinášíme. Doufáme, že se časopis Triangl pro vás stal nedílnou součástí tohoto ročního období.

Víme, že události, které vás i nás letos potkaly, nebyly vždy jen příjemné a pozitivní. O to více se vždy snažíme, abyste při čtení Trianglu byli příjemně naladěni a aspoň na chvíli opustili shon a problémy z vašeho okolí.

Původně jsme chtěli na titulní straně uveřejnit fotografii z letošních záplav v našich vesnicích pořízenou dronem, protože letošní rok nejvíce vystihovala. Ale nakonec jsme se rozhodli dát na titulní stranu fotografii, která působí více radostně. Toho negativního bylo letos už dostatek.

Ať je tedy duha na titulní straně symbolem příjemných zážitků po celý rok 2025. Přejeme vám krásné prožití svátku vánočních, šťastný nový rok a příjemné chvíle při čtení našeho časopisu.

Vaše redakce

Slovo starostky

Milí čtenáři Trianglu, spoluobčané, sousedi a kamarádi, do rukou se Vám dostává další ročník obecního časopisu Triangl, a to je neklamně znamením, že se přiblížil konec roku. Je každoročním zvykem zrekapitulovat události končícího roku, ohlédnout se a dát Vám ke zvážení a zhodnocení, co se povedlo nebo naopak, co mohlo být třeba uděláno jinak.

Letošní rok byl ve znamení realizace velkých stavebních akcí a na obci vládl čilý stavební ruch. Hned zkraje roku se rozběhly velké investiční akce jako budování rybníku, instalace fotovoltaických elektráren na střechy tří obecních budov a výstavba nového chodníku ve Vrbátkách směrem na Prostějov. Rekonstrukce elektroinstalace v budově vývažovny a mateřské školy ve Vrbátkách začala těsně před letními prázdninami. O rybníku si podrobnější informace můžete přečíst na jiném místě letošního Trianglu v samostatném článku. U všech realizací se potvrdilo, že základem úspěšně zvládnuté akce je kvalitní projektová příprava a že práce na přípravách před zahájením stavby se opravdu vyplatí. Při rekonstrukci elektroinstalace jsme měli přesný časový harmonogram, který hlavně v závěru prací byl s přesností na hodiny. Tlačil nás čas, školka a vývažovna musely být připravené k otevření se začátkem nového školního roku. Chtěla bych poděkovat rodičům dětí za vstřícnost, protože školní vývažovnu a obě třídy mateřské školy jsme museli uzavřít ještě před skončením školního

roku, jinak by se objem prací nedal během letních prázdnin technologicky zvládnout. Velké poděkování patří zaměstnancům mateřské školy a školní vývažovny, i pro ně to bylo velmi náročné. Celkové náklady na rekonstrukci byly ve výši 5 365 390 Kč a mimo samotnou rekonstrukci elektroinstalace proběhly i další práce jako výměna osvětlení, položení nové podlahové krytiny v některých místnostech a byly renovovány všechny radiátory.

Další významnou letošní akcí byla instalace fotovoltaických elektráren na tři obecní budovy, čistírnu odpadních vod ve Štětovicích, základní školu a mateřskou školu ve Vrbátkách. Všechny tři elektrárny jsou v provozu, systém funguje výborně. Máme přesný monitoring toho, kolik elektrárny vyrobí, a po uplynutí celého roku vyhodnotíme úspory. Docílíme snížení ceny za energii a tím vstupních nákladů. Zejména u čistírny to bude významná částka. Nemusíme tak zvedat cenu za stočné. Na instalaci fotovoltaických elektráren se nám podařilo získat dotaci ze Státního fondu životního prostředí ve výši 5 167 287 Kč. Náklady na vybudování elektráren včetně oprav všech tří střech byly 7 383 423 Kč. Samotné opravy střech byly ve výši 2 127 111 Kč.

Byl budován nový chodník ve Vrbátkách od hlavní křižovatky na Prostějov. Tam jsme se potýkali s umístěním

Vydavatel: Obec Vrbátky / IČO 00288934

Datum vydání: prosinec 2024

Redakce: Iveta Rohovská, Jana Tajovská, Jiří Voitl

Korektury: Helena Švancarová

Grafická úprava: Milan Matoušek

Tisk: TRIFOX, s. r. o.

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje a názory autorů jednotlivých článků. Redakce si vyhrazuje právo na drobné stylistické úpravy textu.

Triangl, 26. ročník, 2024

Triangl

chodníku, protože nás limitovaly uložené sítě v plánované trase a také ochranné pásmo silnice. Náklady na stavbu byly ve výši 1 153 680 Kč, na tuto stavbu se nám podařilo získat dotaci z Místní akční skupiny ve výši 1 084 712 Kč.

Kromě těchto velkých akcí se realizovaly i drobnější akce na obnově obecního majetku. Byl vyměněn povrch hřiště ve Vrbátkách, opravena brána u hřiště u sokolovny v Dubanech, vyměněno osvětlení ve Vrbátkách na návsi, vydlážděn obecní dvůr. Na budově fary v Dubanech proběhla oprava římsy a pokračuje stavba zříčené farní zdi. Také jsme se zaměřili na vybavení obecní čety, bylo zakoupeno nákladní kontejnerové auto, protože stávající vozidlo Bonetti je na hranici životnosti. Několikrát za sezónu nám vypovědělo službu a my jsme řešili problém s vyvezením plných kontejnerů na bioodpad. Naštěstí nám vždy ochotně pomohli v nedaleké obci Dub nad Moravou, kde mají stejné vozidlo, které je schopné odvézt kontejnery těchto parametrů.

Podařilo se posunout do finální fáze přípravu změny č. 1 územního plánu obce. Pracovat na změně se začalo v roce 2019 a v letošním roce proběhlo veřejné projednání změny. Celý proces je legislativně a časově náročný a já doufám, že teď když čtete tyto řádky, obec má změnu územního plánu definitivně schválenou.

V minulém Trianglu jsem psala o připravované opravě hřbitova. Máme zpracovanou kompletní projektovou dokumentaci, byla podána žádost o dotaci a náš projekt je momentálně v procesu posuzování.

Je třeba poctivě říct, že ne vše, co bylo plánované, se daří realizovat. Třeba projekt na vybudování polozapuštěných kontejnerů na odpad se komplikuje. Není možné vytipovat vhodné lokality pro umístění kontejnerů vzhledem k hustému zasítování obce. To souvisí s věcí, která mě osobně velmi trápí. Jde o okolí kontejnerů, které jsou umístěny v našich obcích. Často se stává, že v jejich okolí jsou naskládány pytle s komunálním odpadem, volně odložený odpad, který patří do velkoobjemového odpadu a podobně. Není výjimkou, že v kontejneru na bioodpad obecní pracovníci nachází pytle s oděvy, nebo dokonce stavební materiál. Ti občané, kteří se takto chovají, si patrně vůbec neuvědomují, že někdo musí přijet odpad naložit, řádně vytrídít a uložit na sběrném dvoře. Přitom máme obecní sběrné místo ve Vrbátkách, které je otevřeno dva dny v týdnu.

V letošním roce některé obce v našem kraji bohužel postihly ničivé povodně. Zastupitelstvo rozhodlo o poskytnutí finanční pomoci v rámci solidarity částkou 100 000 Kč obci Česká Ves v Jeseníku. Já bych chtěla touto cestou poděkovat členům jednotky hasičů za dobrovolnickou činnost, kterou vykonávali v postižených oblastech. Jedná se konkrétně o Vlastimila Dokoupila, Marka Švarce, Zdeňka Vantucha, Zdenka Milera, Dalibora Novotného, Daniela Novotného a Jana Šindlera. Kluci, moc díky, obec jste skvěle reprezentovali.

Tolik ve zkratce k událostem letošního roku. Teď se pojďme podívat, co nás čeká příští rok.

Začali jsme připravovat projekt na zvětšení a úpravu plochy sběrného místa ve Vrbátkách. Připravuje se doplnění veřejného osvětlení ve Vrbátkách kolem stolárny pana Rohovského.

Projektuje se stavba nové hasičské zbrojnice ve Štětovicích. Máme připravený pozemek a pokud vše vyjde podle plánu, na podzim příštího roku by mohla začít stavba. Na tuto akci budeme žádat o dotaci z ministerstva vnitra. Stavba hasičské zbrojnice by zahrnovala i kompletní revitalizaci plochy točny ve Štětovicích. Pokračujeme v projekčních pracích na stavbu školky a družiny v Dubanech. Rozběhly se přípravy na výměnu autobusových zastávek v Dubanech a ve Vrbátkách, jejich stav není zrovna dobrou vizitkou obce. Také chceme zřídit boxy na jízdní kola u nádraží ve Vrbátkách. Stávající úschovna je v nevyhovujícím stavu a majitel ČD už nebude do úschovny investovat. S městem Prostějov pokračujeme v přípravách na stavbu cyklostezky do Prostějova. Byla bych ráda, pokud by se podařila rekonstrukce prostor centra volného času, které je hojně využíváno. Je vydáno stavební povolení na stavbu parkovacích míst a napojení na stezku v Dubanech na Trávníkách. O tom, které akce se nakonec budou realizovat, rozhodne zastupitelstvo obce při schvalování rozpočtu na rok 2025.

Obec i přes nemalé investice hospodaří s přebytkovým rozpočtem, zastupitelé přistupují k rozhodování o financích opravdu zodpovědně. Jen pro zajímavost, v letošním roce jsme měli volné finanční prostředky uloženy na termínovaném a spořicí účtu a výnos z úroků od ledna do října byl ve výši 1 619 901 Kč.

Ze strany obce pokračuje každoroční finanční a materiálová podpora spolků a sportovních klubů. Novinkou letošního roku je zavedení služby senior taxi. Po této službě byla dlouhodobá poptávka, služba byla zavedena od října a zatím je zaregistrováno 59 seniorů. Tímto bych chtěla vyzvat i ostatní seniory, kteří doposud s registrací váhali, aby se registrovali na obecním úřadě a mohli tak službu začít využívat.

Pro lepší informovanost občanů byla na webových stránkách obce založena sekce s názvem Projekty. Tam umístíme fotodokumentaci z prováděných realizací a vy tak můžete sledovat postup prací u jednotlivých akcí.

Teď si v klidu sedněte, zapomeňte na předvánoční stres a vychutnejte si chvíli klidu a odpočinku u četby letošního vydání obecního časopisu. Věřím, že i letošní číslo Trianglu Vás zaujme a pobaví.

Přeji Vám klidný adventní čas a vše nejlepší do nového roku.

Těším se na setkávání s Vámi na obecních akcích v roce 2025.

Hana Kulhajová, starostka

Nově vybudováno

Přehled všech dokončených,
rozpracovaných a plánovaných projektů
od roku 2023 naleznete na webu:
www.vrbatky.cz/projekty

Chodník ve Vrbátkách – od stopky směr Prostějov

Rekonstrukce oplocení a brány na hřišti za sokolovnou v Dubanech

Renovace střech a instalace FVE na obecní budovy

ZŠ Vrbátky

MŠ Vrbátky

ČOV Štětovice

Dlažba k zázemí za obecním úřadem ve Vrbátkách

Rekonstrukce elektroinstalace mateřské školy a kuchyně ve Vrbátkách

Věci s příběhem

V našem sběrném dvoře ve Vrbátkách můžete zahlédnout novou tvář. Je jí kreativní duše Marie Mája Kudlíková ze Štětovic, která řeší otázky neplýtvání a přichází s novými projekty. Trochu jsme ji vyzpovídali, aby nám o svých aktivitách řekla více.

Jak jste se k tématu neplýtvání dostala?

Oslovovalo mě to tak nějak postupně. V naší rodině jsme se snažili neplýtvat běžným způsobem. V době, kdy věci nebyly tak dostupné jako dnes, maminka hodně šila a přešivala a taťka jako správný český kutil dokázal vyrobit v podstatě cokoli z materiálu, který našel nebo sehnal. Pak jsem začala studovat průmyslový design ve strojírenství a sama jsem si mohla osahat různé materiály. Při výrobě modelů jsem musela být hodně kreativní, protože škola materiál nedotovala a peněz moc nebylo. Navíc jsem si v běžném životě začala víc a víc všímat, jak moc nás ovlivňuje konzum a co všechno vyhodíme, i když by to ještě mohlo posloužit. Spojil se tedy můj životní styl a studia a začala jsem se více aktivně zajímat o odpadové hospodářství.

Co si pod tím můžeme představit?

V té době jsem bydlela v Brně a město nabízelo mnoho možností. Začala jsem soukromým průzkumem, kdy jsem

oslovovala různé firmy a zjišťovala, jaký mají odpadový materiál a co s ním dělají. Pro několik firem jsem z jejich přebytků vytvořila dárkové předměty nebo třeba dekorace, které firma opět efektivně využila.

Také jsem byla u zrodu takzvaných swapů. To jsou výměnné jednodenní bazárky, kdy donesete, co už nechcete, a odnesete si, co využijete. Je to jiné než klasický bazar. Protočí se velké množství věcí, a tím, že akce není „zatížená penězi“, tam vládne jiná atmosféra. Prostě takové pohodové odpoledne s fajn lidmi, které dává smysl.

V roce 2019 jsem se zúčastnila ekologické soutěže, kterou pořádal pan Petr Hladík (tehdy brněnský místostarosta) a společnost SAKO, která se v Brně stará o odpad. Soutěž jsem vyhrála s projektem Re-Shop. Mělo se jednat o celý obchodní dům, kde by vše bylo z druhé ruky (podobný koncept funguje skvěle už mnoho let ve Švédsku pod názvem ReTuna). Nebylo snadné nalézt vhodný prostor, a tak projekt nakonec žije v menší podobě, ale i to se počítá. Ve spolupráci se Sakem jsem vedla i facebookové stránky brněnských ekodvorů, podobným způsobem, jak vedu i teď stránky Sběrného dvoru ve Vrbátkách.

Co všechno můžou lidé na stránkách najít?

Kromě aktuálních informací např. o změně otevírací doby se snažím hlavně o motivaci k tomu, aby se odpadům předcházelo. Dává mi smysl inspirace, co a jak mohou lidé ještě využít, fotím věci, co aktuálně ve sběrném dvoře jsou a které si mohou lidé odnést a využít. Setkávám se hodně s tím, že ten, kdo přiveze něco použitelného, chce, aby se věc mohla ještě využít, ale to se děje ve velmi omezené míře. A je to logické. Dvůr je otevřený dva dny v týdnu na 3 hodiny a nejvíce vytížený kontejner na velkoobjemový odpad se naplní někdy i za jeden den. Místo na odložení věcí bokem je velmi omezené, proto pokud není zájemce o vyřazenou věc včas na místě, má bohužel smůlu. Přitom by záchrana byla nejen přínosná pro jednoho člověka, ale pro nás všechny.

Jak?

Na stránkách se mimo už zmíněné snažím vysvětlovat i souvislosti. Pokud mají lidé správné informace, mohou se pak také lépe rozhodovat. Ne každý ví, z čeho se vypočítává obecní poplatek za odpady a jak vlastně funguje. Obec platí objemově za tuny odvezeného odpadu a za skládkovné. Už v současné době poplatky od lidí na pokrytí nestačí a obec tedy odpady dotuje. V následujících letech, pokud bude stále tolik odpadu, budou se tedy muset obecní poplatky zvýšit, což by ale nebylo nutné. Podíváme-li se na skladbu velkoobjemného odpadu, více než polovina by šla ještě dovytřídit (do plastů, skla, kovů, papíru) a další část tvoří věci využitelné dále. U nás bohužel vše, co vyhodíme do směsného kontejneru, skončí na skládce v Němčicích na Hané. Já osobně se snažím co nejvíce materiálů smysluplně využít, ale moje kapacita je omezená. Eko-design mi ale dává velký smysl.

Jaký je rozdíl v práci designera a eko-designera?

Největší rozdíl je v množství vydané energie. Jen příprava materiálu mi zabere mnohonásobně více času než člověku, který si materiál jednoduše koupí nový. Očistit, rozmontovat, opravit, vymyslet netradiční postupy a spojení materiálů, natřít a mnoho dalších činností. Také náradí a skladovacích prostor je potřeba více. Velká část lidí vidí jen „materiál zdarma“ a mají pocit, že za výsledný produkt by snad tvůrce ani neměl chtít peníze. Fascinuje mě, jak stále přetrvává, že kvalitní ruční práci ocení v zahraničí úplně jinak než u nás, a ráda bych pomohla to změnit.

Na jaké aktivity se mohou tedy lidé těšit?

V rámci sběrného dvora bude v dohledné době místo, kde se bude každou první středu v měsíci konat výměnný bazárek. Tedy jakmile uslyšíte zkušky sirén, bude to zároveň znamení, že dnes je den D. Během otevírací doby budete mít možnost nejen něco přinést, ale hlavně nějaký ten „poklad s příběhem“ také odnést.

Na místních akcích pak můžete narazit na můj stánek, kde budu nabízet vlastnoručně vyrobené recy-věci. V plánu jsou i nějaké tvořivé dny, kde by si každý mohl zkusit něco zajímavého vyrobit. Určitě tedy sledujte facebookové stránky SBĚRNÝ DVŮR VRBÁTKY, ať Vám nic neunikne.

Děkujeme za rozhovor.

- redakce -

Modlitbička za vlast

Na půdě svého domu našla jedna naše čtenářka starou Wiesnerovu obrázkovou abecedu a čítanku, která obsahovala tuto modlitbu za vlast. Loni, když jsme nabídku na zveřejnění modlitbičky dostali, jsme zvažovali, zda je tento typ příspěvku pro čtenáře našich převážně ateistických obcí vhodný, ale po letošních povodních jsme svůj názor přehodnotili.

Víra není o tom myslet jen na sebe, je to o tom, myslet hlavně na druhé. A právě to se ukázalo při letošních povodních. Každý, kdo mohl, svým dílem pomohl. Víra je dar, nedá se nutit. Kéž bychom alespoň trošku víry v sobě vždy našli.

- redakce -

Milý Bože, Pane náš,
který tužby srdce znáš,
račiž vlasti – naši máti –
mír a rozkvet stálý dáti:
aby všady její jméno
s úctou bylo vysloveno.
Odvrát od ní živlů zloby,
Ochraňuj jí každé doby.
Otče náš!

Dubany u cyklostezky

Pohled směr Dubany

Rybník Vrbátky

Štětovice park

Štětovice směr Blata

Štětovice u čističky

- pořízeno obecním dronem -

Rybník ve Vrbátkách

Málokterá akce, která se u nás ve Vrbátkách realizovala, byla tak dlouho diskutovaná a připravovaná. Řeč je o akci s názvem Biocentrum na Dvorských v k.ú. Vrbátky, kterou všichni nazýváme prostě a jednoduše – rybník.

Když se vrátíme úplně na začátek příprav, tak první myšlenky na založení rybníku jsou z roku 2010, kdy se začalo s prvními přípravami. Bylo nutné získat pozemky ve vhodné lokalitě, nechat zpracovat projekt, vysoutěžít zhotovitele projektu, vyřídit neskutečné množství povolení a získat souhlasy jednotlivých úřadů. Zásadním dokumentem bylo kladné stanovisko Agentury ochrany a přírody ČR, bez jejich souhlasu by obec vůbec neměla šanci získat dotaci na výstavbu. To všechno se v průběhu let podařilo vyřídit.

Projektovou dokumentaci zpracovala firma Regioprojekt Brno, na projekt obec získala 90% dotaci ve výši 368 601,45 Kč ze Státního fondu životního prostředí.

Následně se obec začala poohlížet po vhodném dotačním programu, který by pomohl výstavbu rybníka finančně zvládnout. Dotační program byl Ministerstvem životního prostředí ČR vyhlášen až v druhé polovině loňského roku a my jsme obratem podali žádost o dotaci na vlastní stavbu. Celý projekt prošel hodnocením kladně, obci byla poskytnuta dotace ve výši 8 660 377,77 Kč. Poté se již mohlo přistoupit k předání staveniště firmě Firesta–Fišer stavby, a. s., která podala nejvýhodnější nabídku ve výběrovém řízení na dodavatele stavby. V březnu letošního roku byla zahájena výstavba.

Celková plocha biocentra včetně zemních valů z vykopané zeminy je 4,44 hektarů, z toho vodní tůňe a mokřady zabírají plochu 2,65 hektarů. Celá stavba je tvořena 5 vodními tůňemi, jednou větší a 4 menšími s různorodými hloubkami, členitostí a sklony svahů. V nejhlubším místě je maximální hloubka 4,07 m s předpokládanou hloubkou vody 3 metry. Zdrojem vody pro tůňe bude mělká hladina podzemní vody a atmosférické srážky. Hladina vody v tůňích bude kolísat v závislosti na úrovni hladiny podzemní vody. Po deštích a jarním tání bude docházet ke zvýšení hladiny vody. V sušších obdobích může naopak dojít k zaklesnutí vodní hladiny. Veškerá vykopaná zemina zůstala uložena v prostoru biocentra, po okolních pozemcích byla rozprostřena pouze skryvka ornice.

Po dokončení hloubení tůňí a modelování zemních valů z vykopané zeminy se čekalo na vhodné klimatické podmínky, aby mohla být provedena výsadba. Jen pro zajímavost, bylo zde vysazeno 69 stromů a 940 keřů.

Celkové náklady na vybudování biocentra jsou ve výši 14 062 427,83 Kč, částka zahrnuje i náklady na tříletou následnou péči o veškerou výsadbu. Součástí stavby bylo i provedení záchranného archeologického výzkumu, který provedl

Ústav archeologické památkové péče Brno. Náklady na tento povinný výzkum byly ve výši 60 200 Kč.

Po celou dobu stavby probíhaly v pravidelných intervalech kontrolní dny za účasti projektanta, technického dozoru, zástupců Agentury ochrany přírody a krajiny, zhotovitele a zástupců obce. Vše podléhalo přísnému doзору a kontrole ze strany poskytovatele dotace. Poskytovatel dotace zařadil naše biocentrum do svých vzorových projektů, dokonce už tady byla první exkurze z řad starostů a krajinářských projektantů.

Nyní je projekt ve fázi zajištění kolaudace, která by měla být dokončena do poloviny ledna příštího roku.

Nezbývá než si přát, aby nově vybudovaná plocha dobře sloužila svému účelu. Aby občané rádi využívali biocentrum k procházkám, odpočinku a v létě k osvěžení. Snad se Vám bude líbit stejně jako labutím, které se už na rybníku zabydlely.

Hana Kulhajová, starostka

Osobnost obce

I v tomto čísle časopisu vás chceme seznámit s významnou osobností, která má úzký vztah k naší obci. Dnes je jí pan Tomáš Františ, hudebník evropského formátu, hráč na fagot, skladatel, aranžér, učitel, manažer a muž mnoha dalších uměleckých profesí.

Už na základní škole ve Vrbátkách se začal rozvíjet jeho hudební talent. Snad ho má po svém tátovi a celé své muzikální rodině. Od 5. třídy chodil na hodiny klavíru v lidové škole umění u paní učitelky Hradilové, která doposud vyučuje ve Vrbátkách. Později jezdil do hudební školy v Prostějově, kde se začal učit hrát na fagot. Jako přípravu na přijímací zkoušky na Státní konzervatoř v Brně dojížděl jednou týdně na hodiny k panu profesorovi Jiřímu Nykodýmovi. Na konzervatoři v Brně studoval 6 let. Na konci 4. ročníku udělal konkurz do Brněnské filharmonie, kde působil jako sólofagotista. V roce 1994 vznikla zásluhou dirigenta Jiřího Bělohlávka Pražská komorní filharmonie, kde opět zastával pozici prvního fagotu. Mezitím se oženil a narodila se mu dcera Karolína. Pro svoji uměleckou vytíženost a neustálé cestování mezi Brnem a Prahou dokončil konzervatoř dálkově.

Po konzervatoři pan Františ pokračoval ve studiu na HAMU (Hudební a taneční fakulta Akademie múzických umění v Praze). Zde studoval u profesorů Františka Hermana a Jiřího Seidla. Školu absolvoval v roce 2000. Zvítězil v několika interpretačních soutěžích, například v roce 1994 v Kroměříži, 1995 v Chomutově, v roce 2000 v Olomouci a tak dále. V roce 2002 se stal laureátem Mezinárodní soutěže Pražské jaro. Na základě úspěchu na Pražském jaru dostal nabídku z Brna, kde v letech 2002 až 2006 učil na Janáčkově akademii múzických umění. Od roku 2006 učí na Pražské konzervatoři. Od roku 2013 je členem našeho nejvýznamnějšího orchestru – České filharmonie.

Tam nastupoval ještě za působení šéfdirigenta Bělohlávka na místo pana prof. Seidla, který odešel do důchodu.

Bylo období, kdy absolvoval mnoho koncertních turné např. do Japonska, Číny, Koreji, Malajsie, Argentiny, Brazílie, USA a další. Mimoto nahrál hudbu do mnoha filmů, naposledy k filmu Bolek a Lolek ve filmu, který jde právě do kin. Také se hodně věnuje soudobé hudbě, ale zároveň v archivech objevuje stará zapomenutá díla. Tak oživil například díla rodáka ze Široké Nivy Antona Zimmermanna a olomouckého regenschoriho Václava Naumana. V současné době učí na HAMU, hraje v České filharmonii, realizuje sólové i komorní projekty. A aby toho nebylo málo spoluzaložil Český spolek dvouplátkových nástrojů (csdn.cz) a Letní hobojobou a fagotovou akademii v Ratajích nad Sázavou.

Přes značnou pracovní vytíženost nikdy nezapomněl na rodné Vrbátky. Už v době studií minimálně jednou za rok pořádal se svými kolegy – studenty ve Vrbátkách koncert vážné hudby. A této tradici zůstává dodnes věrný. Spoluzakládal Mezinárodní hudební festivalu Haná, kde vystoupili takové osobnosti jako např. houslista Pavel Šporcl, klavírista Ivo Kahánek nebo ze StarDance známí Epoque Quartet. Ve Vrbátkách už koncertovala i jeho dcera Karolína spolu s velmi úspěšným triem Trio Incendio, které se proslavilo po celé Evropě. V jeho stopách jdou i další dvě jeho děti, Toník a Julie, kteří už také postupně pronikají do světa klasické hudby.

Přes svoje velké profesní úspěchy zůstává pan Tomáš Františ, když ho potkáte při některé z návštěv své maminky ve Vrbátkách, pořád tím skromným, veselým sousedem a kamarádem. Přejeme našemu rodákovi ještě mnoho uměleckých počinů a hodně rodinného a životního štěstí a pohody.

Jiří Voítl

Co je u nás nového v kultuře aneb furt se něco děje!

V době psaní článku procházím přes deset tisíc fotek do Obecního kalendáře a nestačím se divit, co všechno se dá za jeden rok stihnout!

Jelikož jsem jako správná žena ženou všetečnou, tak i kultura v našich obcích získala trošku nový rozměr a začala fušovat do řemesla i jiným spolkům.

SENIORŮ

S Klubem seniorů jsme vyrazili k dnešnímu dni na třetí zájezd. První byl na Vsetínsko, kde jsme zjistili, jakou práci dá vyrobit jednu vánoční baňku, a po vydatném obědě v místním pivovaru jsme šli obdivovat místní zámek.

Na jaře směřovaly naše kroky za Baťou do Zlína a následně do Vizovic k Jelínkům, kde jsme poznali, že vyrábět poctivou slivovici není jen tak.

Letos na podzim jsme jeli směr jih do zámku a kostela v Jaroměřicích nad Rokytnou a poté na Muchovu epopej v Moravském Krumlově. Těm, kteří se zúčastnili, jistě ještě teď zní v hlavě překrásná chrámová hudba a před očima mají velkolepé mistrovské obrazy.

CENTRUM VOLNÉHO ČASU

Jelikož jsem původní profesí pedagog, mám velmi blízko k dětem, což se odráží na velmi intenzivní spolupráci s Ivčou Rohovskou, která je vedoucí Centra volného času. (Občas mám silné obavy, že si zablokuje moje telefonní číslo, aby měla alespoň chvíli klidu... Tímto ji zdravím se vzkazem: „Ještě chvíli to se mnou vydrž!“). V rámci spolupráce s CVČ jsme nově k lampionovému průvodu přidali Uspávání broučků, uspořádaly Den země s exotickými zvířaty, Jarní bazárky v sokolovně a přivítali spisovatelku Markétu Harasimovou.

Přes léto proběhly tři příměstské tábory a jeden pobytový, v říjnu se otevřelo několik nových kroužků.

Centrum volného času neslouží pouze dětem, ale probíhá zde i Jóga pro dospělé a nově Cvičení pro seniory.

Také je mým útočištěm pro konání různých besed. V minulém roce zde proběhla cestopisná beseda, kdy jsme se vydali s panem Štěpánkem do Ománu, a na podzim k nám zavítala paní magistra Podhorná se svými bylinkami.

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Od CVČ je blízko ke škole. Jsem velice ráda, že do naší krásné knihovny chodí děti nejen samostatně, ale i s učitelkami ze školky, školy, i s vychovatelkami z družiny.

Na začátku minulého školního roku navštívila žáky první, druhé a třetí třídy spisovatelka Lenka Rožnovská, kdy zábavnou formou představila svá díla.

V knihovně je od minulého roku také nově zakoupený obalovací stroj, který je k dispozici pro obalení učebnic naší školy.

Jak už bylo výše zmíněno, rozšířili jsme (v rámci Centra volného času) rozsah kroužků. Jedním z nich je i Angličtina pro předškoláky, který probíhá v budově MŠ ve Vrbátkách pod vedením paní Ing. Lucie Bubelové, která je zároveň asistentkou ve třetí třídě... Jak vidíte, propojení je opravdu maximální!

ŠTĚTOVICKÁ SLIPKA

Místní spolek Štětovická slipka každoročně pořádá velmi oblíbenou akci Masopustní průvod aneb Vodění medvěda. Jelikož jsme chtěli, abyste si i vy mohli užít masopustní veselí,

bylo tentokrát zakončení průvodu v sokolovně, kde jsme pohřbili basu, zatancovali si a spořádali vše, co se vykoledovala a ještě něco navíc (občerstvení zajistila Hospoda U Říšu). Ani v roce 2025 o tuto akci nepřijdete, tentokrát i s živou hudbou!

ZÁJEZDY

Kromě zájezdů se seniory jsme vyrazili do Městského divadla v Prostějově.

S dospělými na skvělou Elišku Balzerovou v inscenaci Můj báječný rozvod a s dětmi na stále báječnou Pipi Dlouhou punčochu. V listopadu jsme si zazpívali s Jankem Ledeckým nejen vánoční písně.

Pomyslné rozloučení se školním rokem jsme oslavili výletem do ZOO ve Vídni a v říjnu se vydali do Prahy na muzikál s hity legendárních Olympiků – Okno mé lásky.

OSTATNÍ

Kromě již tradičních kulturních akcí jako je Dětský den, Hodové slavnosti, Drakiáda, Vojáci, Vepřobraní, Obecní ples atd. jsme v Hospodě U Říšu ochutnali bramborové speciality v rámci prvního ročníku Bramborfestu.

Poprvé jsme u nás přivítali svatého Martina. Děti si užily a jízdu na ponících, nechybělo ani svatomartinské víno a rohlíčky. K tomu nám vyhrávali naši skvělí Vrbátčané.

Vánoční přání

*Holé jabloně na stráních,
váleční koně ve stájích.
Vrbátkami zvony zvoní,
jehličím to všude voní.
Na stole ošatka s jablíčky,
z oříšků staly se lodičky,
co pod svíčkami vezou přání
pro kluky a holčičky –
přání v jedné větě:*

Pokoj a mír na celém světě. Pavel Řezníček

Letos se o adventu můžeme těšit nejen na tradiční koncert v kostele, ale předvánoční čas nám zpříjemní v Dubanech i studenti konzervatoře Marek Trunečka a Lukáš Kubek.

A to je pro letošní rok asi tak všechno... Ale co ten další! Plánů je spousta. V našich obcích proběhly různé stavby a rekonstrukce a CVČ nám slouží už 20 let a svoji působnost stále rozšiřuje. Tak co, vyjde to? Já pevně věřím že s tím něco provedeme!

Tímto zdravím vedení obce a děkuji za neutuchající trpělivost s mojí lehce hyperaktivní osobností za velmi štedrou ruku, díky níž se v kultuře vyrovnáme kdejakému městu.

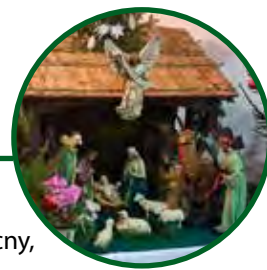
Přeji vám krásný rok 2025 a doufám, že se budeme stále potkávat na různých akcích a setkáních.

*Zuzana Stolariková,
kulturní koordinátor obce Vrbátky*

Veškeré informace k dění v obci můžete sledovat na webových stránkách www.vrbatky.cz nebo na **oficiálních facebookových stránkách** obce Vrbátky

Práce jako na kostele

Paní Alena Hudcová se už více jak šedesát let stará o to, aby vše v naší farnosti fungovalo, a navzdory svému věku se pouští do projektů, na které by si netroufli o generaci mladší lidé. Většina obyvatel obce vnímá dobrý stav místních církevních památek jako samozřejmost. Jejich údržba se však neobejde bez spousty dobrovolnické práce našich spoluobčanů. A o tom všem jsme si s paní Hudcovou povídali.

Paní Hudcová, jak dlouho působíte v místním kostele jako kostelnice?

Nejdřív jsem jen vypomáhala. Od roku 1996, kdy zemřel kostelník pan Václav Zapletal, jsem to už měla na starost sama. Paní Kovářová a paní Sečkářová se staraly o květiny, já jsem uklízela a dělala, co bylo potřeba.

Co všechno vaše práce pro místní farnost obnáší?

Organizace různých církevních akcí a událostí, samozřejmě úklid v kostele, vedení peněžnictví, do nedávna také vedení farní kroniky, tu už psát kvůli očím nemůžu. Nejnáročnější je uklízení před svátky, to je tady práce opravdu jako na kostele. Máme zde dlouhé bambusové smetáky na ometání pavučin

vysoko na zdech, musíme vyleštit svícny, umýt dveře, okna, lavice, vyčistit křížovou cestu, také vydrhnout schodiště a podlahy, zajistit výzdobu. Jsem moc ráda za pomoc ostatních. Mimo svátků, kdy se najde vždy dost pomocníků, jsem dřív dělala všechno sama, úklid od vrchu až dolů. To už dnes nezvládnou.

Paní Hudcová, ve farní kronice jste pečlivě zdokumentovala i všechny stavební úpravy a rekonstrukce místních církevních staveb. Velké akce se vždy mohly uskutečnit jen díky velkorysému finančnímu podpoře místních rodáků. Významnou částí také přispívá arcibiskupství a obec. Překvapil mne rozsah pomocných prací vykonávaných zdarma místními dobrovolníky.

Ano, všechny práce, co tady kdo z farníků dělal, byly zdarma. A že té práce tady bylo. Když v roce 1998 začalo zatékat do fary a bylo třeba ji opravit, byly nám za odvoz nabídnuty tašky z kostela z Němčic. Půjčili jsme si nákladní auto a vytřídili čtrnáct palet tašek, které pak byly použity na severní stranu střechy. Všechny, kdo se zapojili, jsem zapsala do kroniky. Poté jsme zaváděli vodovod do sakristie kostela. V roce 2003 se opravovaly krovy kostela, olomoucká firma provedla vyčištění

Pozvání na vánoční mše

Před nadcházejícími vánočními svátky bych každému z nás přál, abychom opět našli radost Vánoc.

Pro někoho mohou být Vánoce časem zklidnění, časem rodinných setkání nebo časem odpočinku a volných dní. Pro některé možná naopak časem stresu, aby se všechno zvládlo, nikdo se neurazil a rodina, aby se moc nedohádala.

Věřím, že každý z nás zažil v životě Vánoce, na které se těšil. Na Vánoce, kdy mu svítily oči více než světla na vánočním stromečku. Na takové Vánoce se nezapomíná a možná na ně vzpomínáme dodnes.

Jak jsme se tehdy cítili? Možná jsme zažili dotek lásky s velkým L, Lásky, která proudí z Betléma a zahřívá nejen pastýře, kteří se přišli nově narozenému Spasiteli poklonit, ale zahřívá srdce každého z nás. Je jen potřeba, abychom tento náš prožitek opět objevili a nechali tuto Lásku v nás růst.

Znovu objevenou Vánoční radost z narození Spasitele každému z Vás vyprošují

*P. Leszek Rackowiak SDS, P. Adam Cynarski SDS
a jáhen Jan Černý*

Přehled vánočních mší:

- 24. 12. 2024 – 20.00 hod.
- 25. 12. 2024 – 8.30 hod.
- 26. 12. 2024 – 8.30 hod.
- 29. 12. 2024 – 8.30 hod.
- 31. 12. 2024 – 17.00 hod.
- 1. 1. 2025 – 17.00 hod.

celé půdy, farníci pomáhali. V roce 2012 se provádělo zpevnění statiky obvodových zdí, presbytáře a sakristie. Bylo zde lešení z obou stran a všude takový jemný prach. Zakrývali jsme lavice, oltář, protože se hodně prášilo. S tím bylo plno práce. Také jsme měnili podezdívku kolem celého interiéru kostela, oklepali jsme ji, vynosili ven, udělala se nová a malovalo se. Té práce tu bylo stále plno.

Ve farní kronice také uvádíte dary ať už hmotné nebo finanční, co místní občané darovali do vybavení místního kostela nebo na obnovu církevních staveb.

Byla tady velká sbírka na rekonstrukci varhan, kterou organizovala paní Burešová. Obrovský dar byl od Ing. Radima Smičky na fasádu kostela (2014). Také se lidé skládali na pořízení nových zvonů (1991). A většina vybavení kostela jsou dary od místních farníků.

Jaké práce proběhly v tomto roce? A co plánujete na příští rok?

V tomto roce jsme na kostele nechali natřít věže a udělat údržbu okapů. Naposledy okapy čistil ještě pan Fischer z Vrbátek, který se o okapy a svody na kostele staral, průběžně je natíral a vyměňoval. Letos se také čistilo schodiště vedoucí k varhanám z levé strany kostela. V budoucnu si myslím, že nejdůležitější je vymalovat sakristii, protože tam už odpadáva omítka.

Bylo vám něčeho v životě líto? Mohlo být třeba něco jinak?

No tak to je život. Tak ho předurčuje Pán a tak to jede... tak já nad tím ale vůbec neuvažuji. Z mého pohledu je hrozná škoda té fary, je to nádherná budova, která dnes jenom chátrá a chátrá. Bylo zde několik zájemců, Česká Maltézská pomoc, Ústav sociální péče, Rehabilitační a relaxační centrum pro rodiny dětí s Dawnovým syndromem, ale ze všeho sešlo. Je mi to moc líto, ale je to zřejmě vůle Boží, která má jiné záměry, než jsou naše.

Nelitovala jste někdy toho času, energie, co jste farnosti věnovala?

Ne, nikdy ne, v žádném případě ne. Já jsem nad tím ani nepřemýšlela, já jsem to dělala ráda. Víte, to není ani tak pro lidi, to je pro Pána Boha, pro Pannu Marii. To není ani pro nás, no také abychom byli v čistém prostředí, ale jinak nejdůležitější je Pán Bůh.

Počítala jste někdy, kolik hodin tady strávíte?

Vůbec ne, ale v létě určitě více jak v zimě. To musíte stále umývat lavice, protože se více práší, a také často měnit květiny v kostele.

Spousta lidí ve vašem věku vzpomíná na minulost s nostalgií a stěžuje si na současnost. Jak vy vzpomínáte na dobu svého mládí?

Moje mládí za komunistického režimu – to nebyla žádná sranda. Tehdy režim sledoval, kdo chodí do kostela, a také

rozhodoval, kdo může studovat. Naše rodina byla věřící, vědělo se to o nás. Mě tatka ještě na střední školu dostal, ale moje sestra už studovat nemohla. Někteří lidé říkají, že to dříve bylo lepší. Ano, v něčem to třeba bylo lepší, ale v něčem to bylo hrozné. Už bych tu dobu zpátky nechtěla. Šok byl v roce 1953, kdy došlo k měně, to si pamatuji jako dnes. Zrovna u nás tehdy byla švadlena, která na mne a sestru přešívala oblečení. Byl pátek 29. května a v rádiu tehdejší prezident Antonín Zápotocký tvrdil „naše měna je pevná, nebojte se, nic se nestane“. Už na druhý den v sobotu byl přijat zákon o peněžní reformě a stávající peníze platily jen do pondělí. Nebylo možné peníze za něco utratit a zabránit jejich znehodnocení. Rodiče nás tedy v neděli vzali alespoň na velký oběd do hotelu a od pondělí jsme už byli bez peněz. 300 korun starých peněz se měnilo za novou měnu v poměru 5:1, ostatní hotovost nad 300 korun pak v poměru 50:1, to byly obrovské ztráty peněz. Každá doba nese něco dobrého a něco špatného, a tak se to střídá.

Chtěla byste si ještě někam zajet, máte přání ještě něco zažít, vidět?

My jsme toho pojezdili, jen v Lurdách jsme byli třikrát, také ve Fatimě, v Medžugorje. Manžel se mnou nechtěl, jezdila jsem s kamarádkou. Moc ráda jezdím na poutě. Dnes už se do zahraničí bojím, zdraví už nemám tak pevné a nechci nikomu přidělovat starosti. Letos jsem ještě byla v Krakově, to jsem zvládla. U nás po republice na různé poutě jezdím stále moc ráda.

Paní Hudcová, letos jste oslavila 85 let, nedávno jste překonala vážnou nemoc, přesto jste stále v jednom kole. Máte pro mě radu, abych se dožila takového věku jako vy v tak dobré kondici?

Co vám mám radit? Víte, co já už mám za sebou operací? Všichni jsme nakonec v rukách božích a já si říkám, když nějaká nemoc přijde, tak se z ní buď vyližu nebo ne. A pak jsem pořád v pohybu jak doma, tak i tady v kostele, ovšem ne v tom dřívějším rozsahu.

A co byste si přála do budoucna pro sebe?

Já už si toho moc nepřeji, mně to tady úplně stačí, jsem tady spokojená. Krásné by však bylo najít někoho na běžnou údržbu v kostele.

Paní Hudcovou jsme k focení nepřemluvili. Ale napovíme vám. Nejčastěji ji potkáte na cestě mezi jejím domem na začátku Duban a kostelem. Navzdory svému věku je to stále rovná, štíhlá, elegantní dáma, vždy hezky oblečená, s energickou chůzí. Milá paní Hudcová, přejeme vám k vašim krásným narozeninám hlavně pevné zdraví, Boží požehnání, spoustu lásky od vašich nejbližších, štěstí a spokojenost.

Děkujeme za vaši práci, obětavost a nezištnost.

Adéla Smékalová

„Mateřinová velmoc“

Díky loni nově otevřené třídě Žabiček ve Štětovicích jsme letos mohli přijmout všechny přihlášené děti. Celková kapacita naší MŠ je tedy úctyhodných 121 dětí. Můžeme tak bez vážnějších problémů přijímat i děti mladší tří let. Pro ty nejmladší je přednostně určena právě třída Žabiček. Vzhledem k tomu, že podobně velké obce, jako je naše, disponují zpravidla 60–75 místy v MŠ, můžeme s trochou nadsázky říci, že jsme opravdu „mateřinová velmoc“.

A o školky je v naší obci opravdu dobře postaráno. Na začátku září byla dokončena celková rekonstrukce elektroinstalace budovy Mateřské školy Vrbátky. Práce byly velmi dobře naplánované, ale vzhledem k jejich rozsahu časově náročné. Provoz v MŠ i ŠJ ve Vrbátkách bylo nutné přerušit od poloviny června až do konce srpna 2024. Kvůli tomu byl prázdninový provoz přesunut do budovy Mateřské školy Štětovice. Školní jídelna si našla náhradní prostory v kuchyni Základní školy Vrbátky. Došlo ke kompletní výměně elektroinstalace, byly zhotoveny nové omítky, ve velké části MŠ byla vyměněna krytina, instalovány byly akustické podhledy, bylo kompletně rekonstruováno sociální zázemí pracovníků MŠ i školní jídelny a spousta dalších změn k lepšímu. Následné úklidové práce a nastěhování nábytku a vybavení nebyly jednoduché, ale všechno jsme zvládli. Obrovské díky patří učitelkám, školnicím a asistentkám mateřské školy, dále obecním zaměstnancům a v neposlední řadě také panu řediteli i učitelům ze základní školy.

Nový školní rok 2024/2025 s sebou nese další výzvy. Za velmi důležitou změnu považujeme využití nové vzdělávací metody Sensory Play, neboli „smyslohraní“. Je to koncepce,

kteřá spočívá v tom, že děti se učí novým věcem aktivním zapojením všech svých smyslů. Tento přístup dětem umožňuje lépe si osvojovat poznatky a dovednosti a současně rozvíjí jemnou motoriku a představivost, která je v předškolním věku zásadní.

Další novinkou je zapojení mateřské školy do projektu „Se sokolem do života“, který zaštiťuje spolek Sokol. Cílem tohoto projektu je naučit děti pracovat se svým tělem, koordinovat pohyb a zároveň zvyšovat jejich zdatnost. Znovu jsme navázali spolupráci se „Sportákem Prostějov“, kam jezdíme s dětmi plavat do Aplikačního centra Baluo UPOL v Olomouci – Neředíně. Dle sněhových podmínek budou děti jezdit lyžovat do ski areálu Hlubočky s lyžařskou školou „Rok s pohybem“. Plánujeme dvě sportovní „olympiády“, jedna z nich bude ve spolupráci s rodiči našich dětí, druhou chceme připravit ve spolupráci s okolními mateřskými školami. Myslím, že se máme na co těšit.

Těšit se také můžeme na projektové dny v MŠ i mimo ni, a to díky projektu „Šablony“, který nám pomáhá s inovativním vzděláváním dětí, s dalším vzděláváním pedagogických pracovníků a umožňují nám také realizovat setkání rodičů s odborníky v oblasti vzdělávání a výchovy předškolních dětí. Program akcí pro mateřskou školu obohacují i naše nápadité paní učitelky, které pro rodiče vymýšlí tvořivé dílny a besídky.

Na závěr chceme ještě jednou poděkovat vedení obce Vrbátky za maximální podporu naší práce a všem popřát hezké Vánoce a krásný nový rok.

Eliška Pospíšilová, zástupkyně ředitele pro MŠ

Co naše škola nabízí?

Ve výroční zprávě naší školy jsem se dočetla, co vše škola nabízí. Bylo toho hodně, co mě zaujalo, ale protože ne vše pro mě jako rodiče bylo srozumitelné, obrátila jsem se na vedení školy o vysvětlení některých informací, jejichž přiblížení by mohlo zajímat i ostatní.

*„Naše škola je místem, kde se klade velký důraz na rodinnou atmosféru a individuální přístup k žákům.“ **Jak vytváříte rodinnou atmosféru?***

Snažíme se o vytváření rodinné atmosféry našim přístupem k žákům. Všichni vyučující mají maximální snahu budovat si s žáky pozitivní vztahy, které jsou základem k vytváření bezpečného klimatu třídy i školy. Aby se naši žáci cítili ve škole skutečně dobře, pracujeme, za výrazné podpory obce, dlouhodobě na vytváření příjemného prostředí školy. Součástí všech tříd prvního stupně jsou odpočinkové a hrací zóny. Ve Vrbátkách máme pro starší žáky k relaxaci vyčleněna místa ve školní knihovně. Abychom dali žákům možnost zbavit se přebytečné energie, nastřádané v průběhu sezení v lavici, umístili jsme ve vestibulu školy ve Vrbátkách dva stoly na stolní tenis. Velký zájem o hru je nejen mezi žáky prvního stupně.

Vzhledem k narůstajícímu počtu žáků, kteří potřebují individuální podporu, máme v Dubanech nově zřízenou třídu, kde je aktuálně šesti dětem z 1. a 2. ročníku věnována maximální péče kvalifikovanou paní učitelkou (mimo jiné kvalifikace školní logopedie). V každé třídě máme asistenta pedagoga, který pomáhá ve výuce, nejen danému dítěti, ale všude tam, kde je třeba. V některých hodinách realizujeme tandemovou výuku (dva učitelé v jedné třídě), ve které se jeden z učitelů individuálně věnuje menší skupince dětí mimo třídu.

*„Již pátým rokem jsme zapojeni do projektu zaměřenému na rozvoj čtenářské gramotnosti. Ve všech předmětech se snažíme u dětí rozvíjet čtení, psaní a porozumění textu, což jsou klíčové dovednosti pro jejich budoucí úspěch.“ **Jak rozvíjíte čtenářskou gramotnost mimo standardní učební plány?***

Ve všech ročnících probíhá 1x týdně čtenářská dílna, kde si každé dítě čte svoji knihu a pak hledáme odpovědi na různé otázky. Každá třída v Dubanech má svoji třídní knihovničku. Ve Vrbátkách je školní knihovna o 3 tisících knih, a to nikoliv starých knih. V hodinách si o knihách s dětmi povídáme a tím podněcujeme jejich zájem o četbu. Nově máme ve vestibulu školy ve Vrbátkách i knihovnu s anglickými texty uzpůsobenými úrovni znalostí dětí základní školy. Spolupracujeme s knihovnou ve Vrbátkách, kde p. Stolariková po domluvě připraví povídání o konkrétní knize a děti pak plní různé návazné úkoly. Máme tu i různé individuální projekty,

např. p. uč. Buchtová ve své třídě (nyní 6. třída) realizovala na I. stupni projekt, ve kterém děti vedla k rozvoji psaného literárního projevu, jehož výstupem byly texty psané samotnými dětmi, vydané ve společné knize, kterou předaly k ukončení I. stupně svým rodičům. Aktuálně v tomto projektu s vybranými žáky pokračuje paní učitelka Lipková.

*„Důležitou součástí našeho školního života je i aktivní trávení velkých přestávek.“ **Jak aktivně tráví děti přestávky?***

V Dubanech děti chodí o velké přestávce na dětské hřiště. Když je špatné počasí, hrají si na chodbě různé pohybové hry. Ve Vrbátkách mají děti o přestávkách možnosti hrát ping pong ve vestibulu školy, či jít relaxovat do knihovny. Když jsou děti ve třídě, mohou si hrát různé deskové hry, které má každá třída k dispozici. Novinkou od letošního roku je pořízení dvou 3D tiskáren, kde si děti mohou tisknout různé drobnosti. Jsme rádi, že si děti mezi sebou začaly i více povídat. Zdá se to asi zvláštní, ale poté, co od letoška musí ráno odevzdat do skříňky své mobily, začaly se více zajímat o dění kolem sebe.

*„Podporujeme sportovní aktivity a účast v soutěžích, jako je matematický Klokan a Scio testování, které pravidelně absolvují naši žáci ve 3., 5., 7. a 9. třídě. Kromě toho se pyšníme i úspěchy v různých recitačních a sportovních soutěžích.“ **Můžete mi jako rodiči vysvětlit přínos testování Sciotesty?***

Tyto testy srovnávají nejen úroveň mezi jednotlivými zapojenými školami, třídami a žáky, ale ukazují nám také, zda se žák během let rozvíjí a v čem jsou jeho silné stránky. Pokud dítě dosáhne v testu například percentil 80, znamená to, že jen 20 % dětí jeho věku ze všech testovaných škol v rámci ČR je lepších než on. Pokud žák nedosahuje svých studijních předpokladů, škola to řeší. Děti v 9. třídě mají možnost vyzkoušet si, jak to vypadá u přijímaček. Výstupem testů je závěrečná zpráva, která může děti a rodiče navést, kterým směrem by se mohlo dítě dále ubírat.

Rodiče se mohou na veškeré výsledky svého dítěte podívat na webových stránkách www.sciodat.cz pod přístupovým jménem a heslem, které obdrží jejich dítě ve škole.

„Do výuky zařazujeme hodnotové vzdělávání podle konceptu Cyril Mooney, který vede žáky k respektu, odpovědnosti a spolupráci. Každá třída od 4. do 9. třídy má pravidelné třídnické hodiny, kde se žáci společně s učiteli věnují osobnostnímu rozvoji a řešení třídních záležitostí.“ **Chování žáků je obecně v současné době náročnější než bývávalo, jak tedy vedete děti k respektu, odpovědnosti a spolupráci?**

Od loňského roku máme k dispozici karty s různými problematickými situacemi. Procházíme tyto vztahové situace a děti diskutují, co by udělaly, kdyby se do daných situací dostaly. Nově jsme se letos připojili k aktivitám Mezinárodního

dne laskavosti (13. 11.). Na papírové květiny děti píší, co udělaly dobrého či laskavého pro druhé, a tyto květiny poté umísťují na nástěnku ve škole. Je to krásný příklad pozitivní motivace dětí, která přináší radost dětem i nám.

Zjistila jsem, že mnohé ze služeb, které naše škola poskytuje a my už je pokládáme za samozřejmost, samozřejmě na ostatních školách nejsou. Třeba, že naše škola vodí nejmenší žáčky v Dubanech z autobusu i na autobus. Že máme družinu, která se o děti stará nejen odpoledne, ale i v brzkých ranních hodinách, aby se vyšlo vstříc rodičům, kteří musejí brzy do práce a nechtějí nechat děti bez dozoru. Dokonce je možnost postarat se o děti i v době kratších prázdnin, kdy se jezdí na výlety či se realizují různé projektové dny. Já jako rodič oceňuji i to, že naše škola ve srovnání se školami např. ve městech je bezpečnější stran šikany, drog a dalších návykových látek. Myslím, že naše škola má hodně toho, čím se může pyšnit. Jsem ráda, že moje děti chodily a chodí právě na naši školu.

Děkuji za informace p. učitelce Ladě Souralové, p. zástupkyni Vlastě Hrbatové a p. řediteli Michalovi Vysloužilovi.

Jana Tajovská

Plavisko, Na domkách, Margelík, Rasovna...

V minulém čísle jsme se zmínili o tzv. Šamanovce. I v letošním čísle Trianglu chceme připomenout pár míst, jejichž pojmenování je už téměř zapomenuto a mladé generaci většinou už nic neříkají.

Plavisko – jednalo se o místo na mlýnském náhonu, kde dříve sedláci plavili koně. Plavisko bylo jak v Dubanech, tak ve Vrbátkách i ve Štětovicích. Ve Vrbátkách se název Plavisko používal nebo dokonce i dodnes používá pro okolí tohoto místa. Plavisko bylo situováno na začátku obce vedle mostku přes potok. Od té doby se říkalo: jdu hrát na hřiště na plavisko, dnes máme tělocvik na plavisku a podobně. Dnes je zde vybudované hřiště s umělým povrchem.

Plavení koní se odehrávalo v době, kdy v mlýnském náhonu ještě tekla voda. Mlýn na tomto potoce pak byl jak v Dubanech, tak ve Štětovicích a Hrdibořicích. Mlýn na Svárově byl poháněn z Blaty. V mlýnském náhonu byla voda tak čistá, že v něm hospodyňky praly i prádlo. Po výstavbě cukrovaru sloužil mlýnský náhon i pro potřeby cukrovaru. Po změně technologie výroby cukru už cukrovar vodu z potoka nepotřeboval. Rovněž mlýny už nefungovaly. A proto se od té doby mlýnský náhon bez vody, zarůstá a pustne. Po jedné straně hřiště ve Vrbátkách měli

chalupáři řadu svých domků. Zatímco sedláci měli grunty, tedy své hospodářství, povětšinou okolo návsi, domkaři, tedy ti, co měli jen zahrádku nebo jen malé políčko, bydleli na kraji vesnice. Proto se zde vžil pojmenování Na domkách. Dnes na místě malých domků stojí celá řada nových rodinných domů. Typickou osadou domkařů byla i osada Margelík. O jeho historii, názvu a připojení k Dubanům jsme psali již v dřívějších číslech časopisu. Dnes pro ilustraci uvádíme fotku původní cedule osady Margelík.

Ještě jeden název chceme připomenout, a to Rasovna. Jednalo se o místo na říčce Blatě v místech zhruba mezi Vrbátkami a Štětovicemi. Potok zde byl široký více, než jinde a tak se sem chodily děti a mladiství koupat. Je zde dodnes mostek přes Blatu. Podobný byl ještě nedávno u železniční trati. A proč se zde říká Rasovna? Traduje se, že v dřívějších dobách, protože je toto místo až na okraji katastru, sem zakopával uhynulá zvířata ras.

Podobných míst a jejich polozapomenutých názvů je v našich obcích určitě více. Prosíme proto ty, kteří nám s jejich připomenutím mohou pomoci, ať se nám ozvou. Rádi o nich v dalších číslech napíšeme.

Jiří Voítl

Přírodní zajímavosti kolem nás

V okolí našich obcí se nevyskytují žádné rozsáhlé přírodní lokality, ale v docházkové vzdálenosti máme alespoň několik menších a mezi nimi jsou i tři chráněná území. Pokud si je chceme obejít všechny najednou, bude to nějakých 15 kilometrů po polních cestách, což se dá zvládnout během jedné vycházky.

Hrdibořícké rybníky (1) jsou pro většinu z nás určitě nejznámější, a cestu není potřeba popisovat. Jde o slatinné louky v nivě řeky Blaty, v kategorii ochrany Národní přírodní památka a Evropsky významná lokalita (EVL). Mezi lety 1938–1963 se zde těžila slatinná zemina pro lázně Luhačovice a Piešťany, ale také pro výrobu hnojiv. V důsledku těžby vznikly rybníky Raška a Husák, jež tvoří jádro nynější rezervace, a čtyři další malá jezírka, obklopená mokřadními, lučními a lesními společenstvy.

Nejvzácnějšími druhy jsou zde dvě zcela nenápadné, kriticky ohrožené rostliny matizna bahenní (2) (*Angelica palustris*) a potočnice drobnolistá (*Nasturtium microphyllum*). Matizna se v rámci republiky vyskytuje pouze na dvou lokalitách. Snahou probíhajícího záchranného programu je posílení místní populace pomocí výsevu semen na louce mezi rybníky. Potočnice roste v zavodňovacím příkopu při okraji rezervace. Její populace je stabilizovaná. Zajímavý je i výskyt vodních rostlin růžkatce bradavčitého a řečanky přímořské. Rákosiny kolem

menšího rybníku a přilehlé lesíky jsou důležitým hnízdištěm vodních ptáků, mokřadky jsou vhodné pro obojživelníky.

Když půjdeme o tři kilometry dál, přes Svárov po polní cestě k Bolelouci, narazíme na Přírodní památku **Tučapská skalka (3)**. Jedná se o skalní výchoz s teplomilnou vegetací, jenž vznikl vyzdvižením podložních hornin podél zlomu. Méně odolné horniny zerodovaly a ty pevnější vytvořily v krajině oblou vyvýšeninu tzv. suk. Tento útvar byl následně pozměněn lokální těžbou sprašových hlín a granodioritu. Není jisté, kdy přesně se zde těžilo, ale podle záznamů byl zdejší kámen využit i při stavbě současného poutního chrámu v Dubu nad Moravou. Při úpatí pahorku se nachází pramen sirnato-železité vody. Minerálku si zde můžeme napumpovat z místní studny, příliš chutná ale není.

Zajímavým druhem Tučapské skalky je květina hvězdnice chlumní (4), významný je i výskyt teplomilných druhů hmyzu.

Z Tučapské skalky je na dohled další Přírodní památka a Evropsky významná lokalita **Deylův ostrůvek (5)**. Vzdálenost mezi těmito dvěma místy je okolo 2,5 km, ale polní cesta nás vrací zpět k Bolelouci, a tak si trochu zajdeme. Chráněné území v místě starého žulového lomu je významným stanovištěm obojživelníků čolka velkého (*Triturus cristatus*) a kuňky ohnivě (*Bombina bombina*). Vyskytuje se tu ale i čolek malý, rosnička zelená, skokan štíhlý a další. Území zahrnuje asi 12 stálých a periodických tůní a mozaiku stromové a keřové vegetace se zbytky suchomilných trávníků. Hrozbou pro tůňky je šíření trnovníku akátu po lokalitě. Nejzajímavější je tady procházka na jaře, na přelomu března a dubna, kdy probíhají námluvy obojživelníků, můžeme poslouchat příjemné kuňkání kuněk i skřehotání skokanů či rosničky.

Od Deylova ostrůvku je pěkný výhled do krajiny směrem k Blatě a Štětovicím. Poslední tři kilometry zpět už můžeme jít po cestě přímo dolů z kopce, anebo projít kolem druhého lomu na polní cestu spojující Drahlov a Štětovice.

Eva Součková, Štětovice

Železniční nehoda ve Vrbátkách, 11. 9. 1957

Mnoho času již uplynulo od odby, kdy se v železniční stanici Vrbátky naplnil jednou pro vždy osud mnoha lidí. Další spousta těch, kteří byli účastni této tragédie, na ni do konce života nezapomněli. Dnes žije jen málo pamětníků, kteří byli svědky této velké tragédie. I přes velikost neštěstí nebylo v tehdejší době žádoucí o něm psát. O mnoho desítek let později došlo v regionálním tisku k uveřejnění několika článků, které se v popisu události značně rozcházel. Mnohokrát jsem přemýšlel, jaká je vlastně pravda o nehodě, která zasáhla několik desítek lidí a mnoho z nich připravila o život?

Štěstí se na mě obrátilo, když se paní archivářce v archivu Českých drah podařilo nalézt vyšetřovací spis, kde z výsledku obviněných i svědků byl velice podrobně vyličen průběh okolností, které předznamenaly nehodu na tehdejší i dnešní poměry velice závažnou. Není cílem nikoho ze zúčastněných očerňovat nebo obviňovat. To již proběhlo a obvinění si svůj trest již dávno odpykali a jak se mi podařilo zjistit, vzhledem k uplynulé době již nejsou ani mezi námi. Snahou je vnést do celého děje jasno. Tak se to opravdu stalo?

Psal se rok 1957, byla středa 11. září večer. Typické podzimní počasí se zataženou oblohou a deštěm vládli krajinou. Ve vrbatecké železniční stanici proběhlo v 18 hodin střídání směn a na noční službu nastoupil mladý výpravčí se služebně ještě mladším signalistou. Začátek směny probíhal bez závad nebo jiných pozoruhodností, které by stály za zmínku. Asi v 19:30 obdržel výpravčí telefonát od vlakového dispečera z Olomouce o rozboru pravidelného manipulačního vlaku s číslem 8879, který vyjel ze stanice Olomouc hl.n. v 19:20. V hlášení výpravčí obdržel zprávu, že v soupravě jsou řazeny tři vozy pro Vrbátky, což není nic neobvyklého. Znamenalo to, že ve stanici tento vlak bude provádět manipulaci. V tu chvíli se bohužel začal naplňovat jak osud obou železničářů ve stanici, tak i vlaku 8879 a v neposlední řadě pravidelného osobního vlaku číslo 1712 plného cestujících, který jel ze stanice Nezamyslice do Olomouce. V rámci hlášení bohužel výpravčí přeslechl, kolik má nákladní vlak náprav, tj. jak je dlouhý a dále, kde jsou řazeny vozy pro stanici Vrbátky. To by ještě nebylo nic dramatického. Znat délku vlaku je nutné, protože dopravní koleje ve stanici jsou různě dlouhé. Pokud by se vlak do nádraží nevešel, byla by znemožněna jízda dalších vlaků včetně křižování. Svou chybu si výpravčí uvědomil, když vlak už byl na cestě ze stanice Blatec. Telefonickým dotazem si od vlakového dispečera zjistil počet náprav, avšak z obavy, že se vlak na pravidelnou třetí kolej ve stanici nevejde, rozhodl se změnit na poslední chvíli vjezd na kolej první. V tento okamžik došlo k chybě další, protože po přijetí vlaku ze žst. Blatec zapsal do dopravního deníku vjezd na pravidelnou třetí kolej

a již ji po změně rozhodnutí neopravil. Tento omyl si bohužel neuvědomil a odešel za signalistou na ústřední stavědlo ohlásit přípravu vlakové cesty. Následně pak přijal ze stanice Prostějov hlavní nádraží pravidelný osobní vlak směřující do Olomouce. Právě tento osobní vlak má určenou pravidelnou vjezdovou a odjezdovou kolej první, tu, kam zrovna přijížděl nákladní vlak od Blatce. I když do příjezdu osobního vlaku nezbývalo mnoho času, udělal výpravčí souhlas s posunem z první koleje na manipulační kolej sedmou, kde mělo dojít k odpojení již zmíněných tří vozů pro stanici. V době, kdy nákladní vlak posunoval z první koleje na sedmou, obdržel výpravčí z hlášky Čechůvky předhlášku o jízdě osobního vlaku. Vydal se proto do kolejiště, kde provedl zastavení posunu. Lokomotiva se čtyřmi vozy zůstala stát na koleji sedmé a zbytek nákladní soupravy tvořené 45 vozy zůstaly stát na koleji první. Následně výpravčí sdělil signalistovi na stavědle, že osobní vlak je již po předhlášce. Poté se odebral do dopravní kanceláře, kde provedl nabídku osobního vlaku do žst. Blatec. Hned po ohlášení vlaku do Blatce se vydal výpravčí na stavědlo za signalistou, aby společně provedli přípravu vlakové cesty pro osobní vlak. V tuto chvíli již došlo k nabalování chyb obou zaměstnanců, která zpečetila osud vlaku 1712 a jeho cestujících. Signalista začal provádět uzavírání obou přejezdů místo toho, aby společně s výpravčím stavěl vlakovou cestu pro vlak 1712. Výpravčí zřejmě v časové tísně, aby osobní vlak nezpозdil, nezkontroloval volnost vlakové cesty pohledem do kolejiště a provedl postavení vlakové cesty bez signalisty a hned po provedení úkonů opustil stavědlo a odešel do dopravní kanceláře. Bohužel zde nastala ta osudová chyba. Výpravčí místo postavení vlakové cesty na druhou kolej připravil pro vlak 1712 vlakovou cestu na obsazenou kolej první. V momentě, kdy signalista dokončil uzavření přejezdů a otočil se k řídicímu přístroji,

zjistil pohledem výpravčího omyl. Okamžitě strhnul páku vjezdového návěstidla do polohy stůj, ale bylo již pozdě, protože vlak zrovna minul vjezdové návěstidlo a nikdo si změny návěstního znaku nevšiml. Osobní vlaková souprava tak dál jela vstříc zkáze rychlostí asi 42 km/h. Signalista místo toho, aby utíkal vstříc vlaku a signalizoval stůj, vyběhl rychle za výpravčím, aby mu oznámil jeho omyl. Ve chvíli, kdy se srazili v předsíni dopravní kanceláře, došlo k nárazu a vlak 1712 najel do odstavených vozů.

Podle vyšetřovacího spisu strojvedoucí uviděl odstavené vozy ve stanici na vzdálenost asi pěti metrů a nestihl tak ani zareagovat. Ke střetu došlo, aniž by vlak začal brzdit. Dle popisu z místa tragického střetu došlo k destrukci prvních tří vozů za lokomotivou. Na místě zůstali mrtví a desítky zraněných. V zápise obecní kroniky stojí, že první pomoc poskytoval na místě spolek červeného kříže vedený místním lékařem doktorem Žondrou. Z okresních ústavů národního zdraví přijelo na pomoc 6 sanitních vozů. Nicméně je třeba zmínit, že se nejednalo o záchranou službu jako dnes. Ta v tehdejší době vůbec neexistovala. Jednalo se pouze o převozové sanitní vozy se základní lékárníčkou a nosítky. Dále přijeli vojáci z prostějovských kasáren a hasiči z okresního požárního útvaru. Příslušníci veřejné bezpečnosti a drážní vyšetřovatelé na místě zahájili šetření události a okamžitě zadrželi oba podezřelé.

Bilance nehody byla tragická. Na místě srážky nebo po převozu do nemocnice zemřelo na následky zranění 15 osob, včetně jednoho dítěte. Těžké zranění utrpělo 18 osob a lehké 12. Z vlakového doprovodu na místě zemřela průvodčí, strojvedoucí s topičem a vlakvedoucími byli zraněni. Mezi mrtvými a zraněnými bylo několik obyvatel Vrbátek a Štětovic, kteří se vraceli vlakem domů.

Následný soud prokázal obžalovaným jejich vinu a odsoudil je k odnětí svobody a zákazu výkonu činnosti. Délka výkonu trestu byla dle mého názoru dosti nízká, protože spousta z těžce zraněných se s léčbou následků musela potýkat déle. Ne-li doživotně.

Následky nehody byly velice rychle odstraněny a již druhý den po nehodě se začalo jezdit alespoň po jedné koleji.

Tím končí příběh o jedné tragédii, která vinou omylů a pochybení, možná i nepozorností, zpečetila životy patnácti lidí a ovlivnila další osudy přeživších. Dnes bychom řekli, že došlo k selhání lidského činitele. Na rozdíl od dnešní doby bylo jednodušší toto selhání způsobit, protože zabezpečení ve stanici bylo nulové a celá bezpečnost ležela na bedrech personálu stanice. Tím nechci nikoho ospravedlňovat, ale práce výpravčího nebo signalisty nespočívá jen ve sledování vlaků. Je to velice odpovědná a náročná činnost vyžadující velké množství pozornosti. I chvilkový výpadek soustředění může způsobit katastrofu. Osobně si nemyslím, že sebelepší zabezpečovací zařízení zabrání každé srážce. Jde o technický prostředek, který čas od času může mít poruchu nebo výpadek. Pak je třeba se spolehnout právě na lidský činitel, který zajistí, aby vlaky nestály. Domnívám se, že právě v případech, kdy člověk bude čím dál více spoléhat na techniku, bude čím dál méně schopen úkonů, které nevykonává běžně. Ale to ukáže čas.

Tato železniční nehoda se netýkala jen tehdejších Československých státních drah, ale i nás všech, protože se udála ve Vrbátkách a týkala se i našich občanů. Tím se nesmazatelně zapsala do historie naší obce. Jsem velice rád, že se mi podařilo zjistit podložená fakta o této události.

Michal Pospíšil, Vrbátky

Od října 2023 do října 2024 nás opustili:

Vrbátky:

Julie Rozsivalová, 88 r.
Milada Smělá, 89 r.
František Doležel, 72 r.
Roman Směšný, 59 r.
Věra Ponižilová, 79 r.
Vojtěch Stoklásek, 89 r.
Ludmila Dostálová, 83 r.
Emil Elner, 67 r.
Dušan Majer, 52 r.
Stanislav Dokoupil, 80 r.
Jiří Fišer, 79 r.

Dubany:

Antonín Hájek, 74 r.
Marie Novotná, 79 r.
Jiří Novák, 29 r.
František Sedlák, 58 r.

Štětovice:

Jana Pavlíková, 65 r.
Drahomíra Dočkalová, 87 r.
Růžena Opletalová, 89 r.
Evžen Nevrkla, 91 r.

Šachová farma Vrbátky

V letošním čísle Trianglu se pokusíme zmapovat klíčové okamžiky šachového života ve školním roce 2023/2024. Jsme rádi, že se dotýkájí nejenom dětí ve škole a školce, ale i jejich rodičů a prarodičů. Posuďte sami.

ŠACHY V PRVNÍ TŘÍDĚ

Nejvíce nám záleželo na úspěšné realizaci projektu „Šachy jako metoda aktivního učení v matematice 1. ročníku“. Během prvního pololetí se všichni prvňáčci 1x týdně seznamovali s šachovnicí a hracími kameny, aby si vyzkoušeli, co je řada, sloupec, hrací pole, centrum a naučili se, jak jednotlivé figury táhnou a spolupracují, jakou hodnotu mají. Přitom si nenápadně osvojovali jemnou i hrubou motoriku, koordinaci oka a ruky, koncentraci, zodpovědnost, chování u šachovnice a mnoho jiných dovedností vhodných pro celkový rozvoj osobnosti. A o to nám šlo nejvíce. Ti nejzdatnější pak pokračovali v řádném šachovém kroužku a dnes se již chystají na reprezentaci školy. Poděkování patří paní učitelce Ladě Suralové, která byla skvělou převodní pákou mezi autorem projektu Pavlem Řezníčkem a samotnými dětmi. Projekt úspěšně běží i v letošním školním roce pod vedením paní učitelky Aleny Buchtové.

PŘEBORY

Naši malí šachisté stále patří ke školní okresní špičce. Kapitánem týmu je Matyáš Buchta (5. místo v Prostějovské žákovské lize).

STANDA CUP – 7. ročník přeboru školy

Letošní ročník měl rekordní účast 36 žáků!

Zleva: nejlepší šachistka školy Adéla Čáslavová, celkově třetí David Ustrnul, trojnásobný vítěz Matyáš Buchta a stříbrný Josef Herynek.

ZÁPIS DO 1. TŘÍDY

Svoje nástupce přišel podpořit i bývalý žák školy Jiří Lant

ŠACHY VE ŠKOLCE

Již 3. léto měly děti ve školce zpestřeno šachohraním.

CHYŠ CUP

Prázdninové šachové setkání v prostorách domu Vrbátky 66 – třetí společná akce Šachové farmy a rodiny Chyškovy realizovaná 30. 8. 2024. O dřevěnou plastiku šachové věže, kterou věnoval štětovicový řezbář pan Jan Horák, bojovalo 16 hráčů z řad našich žáků, přátel školy a přátel přátelů naší školy. Putovní trofej získal Břetislav Štěpánek – bývalý žák naší školy. Velký dík patří spolupořadatelské rodině Chyškové, po níž turnaj nese jméno.

Zleva: stříbrný Josef Herynek a trojnásobný vítěz Břetislav Štěpánek.

Děkujeme vedení školy, KPŠ a obce za dlouhodobou podporu šachového života.

I tentokrát bude každý ohlas na tento článek zařazen do slosování o poukázku do mycí linky. Pište do 31. 12. 2024 na adresu [p. reznicek@skolavrbatky.cz](mailto:p.reznicek@skolavrbatky.cz). Minule měli šťastnou ruku manželé Oršulíkoví.

Pavel Řezníček

Včelaři ve Vrbátkách, Dubanech a Štětovicích

O včelách a včelaření bylo napsáno už mnoho knih a jsou si v určitém podobné. Včely fascinují člověka od chvíle, kdy se začaly psát dějiny lidstva, ale jejich historie je mnohem delší. Lidé si včel odjakživa vážili, protože jim poskytovaly užitek – med. Mimořádný význam velmi brzo získala také další přírodní látka – vosk. Spořádané soužití velkého množství jednotlivých včel je stejně fascinující jako pravidelné geometrické vzory jejich plástů. Pro moderního člověka jsou včely indikátorem stavu našeho životního prostředí a svědkem soužití člověka a přírody. Dnes se zdá, že zájem o včely prožívá svoji renesanci. Důvody jsou pravděpodobně prozaické.

I Albert Einstein vyzdvihl jejich nepostradatelný význam svým výrokem: „*Jestliže včely zmizí z povrchu zemského, bude mít člověk maximálně 4 roky života, nebudou včely, nebude opylování, nebudou rostliny, nebudou zvířata, nebude člověk...*“. Dosti včelí relativity, vrátím se do nedávné minulosti.

Před nedávnem mě oslovil spolužák Jiří Voithl, zda si nezpomenou na včelařské osobnosti v našich obcích. Trochu

jsem se zdráhal, poněvadž včelařím 20 roků a jsou zde starší a určitě zkušenější včelaři (pan Antonín Kintl, pan Josef Šmehlík a pan Vladimír Smička). Leč přislíbil jsem poslednímu jmenovanému, který byl také redakcí časopisu Triangl požádán, o vzpomínky na minulou dobu, že něco napíši a spolu článek dáme dohromady.

Na konci roku 2023 bylo v našich obcích 12 včelařů. Všichni naši včelaři jsou organizováni v základní organizaci Prostějov, která má 196 včelařů a 2 765 včelstev. Na okrese Prostějov jsou další základní organizace a v celém okrese Prostějov je 595 včelařů a 6 187 včelstev. V roce 2023 vyprodukovaly tyto včely 60 tun medu a 2,7 tuny vosku. Celá Česká republika má 63 000 včelařů a 670 000 včelstev.

Prvním našim včelařem byl pan Vojtěch Horný, který kromě včel pěstoval jahody a česnek. Vzpomínám si na jeho větu: „*Chceš-li vidět, jak ti létají peníze, poříd si holuby nebo včely*“. Druhou osobností byl pan Vojtěch Maděrka, který si vzal tuto poučku za svou. Choval jak poštovní holuby, tak včely a rád

„ovocnařil“. U něho na malé zahrádce jsem se poprvé setkal s jabloňovou Schlöserovou palmetou, kterou nám později pomohl vybudovat u nás doma. Pan Maděrka pro změnu říkával, že jeho zeťové do včel nemůžou, poněvadž po bodnutí včelou ztvrdnou jak „barin“. S mým otcem začali odchovávat matky, vyráběly úly a oplodňovačky, rojáčky a tvořily oddělky. Samozřejmostí byla líheň přebudovaná na líhnutí včelích matek. Pan Maděrka byl mimo jiné myslivec a rádi jsme s ním jako mládežníci vysazovali stromky za cukrovarem ve Vrbátkách. Měl rád přírodu a poutavě o ní dokázal vyprávět.

Přes tyto dva pány se dostávám ke svému otci Vojtěchu Dokoupilovi (1), který během své včelařské kariéry zjistil, že nepůjdu v jeho stopách kvůli své alergii na včelí bodnutí. Začal se proto angažovat ve vedení včelařského kroužku (2) pod místní základní školou (1988–1989). Jistě by jej potěšilo, že ze sedmi chlapců odchoval jednoho včelaře, pana Františka Svobodu ml., který se sice odstěhoval z obce, ale doteď včelaří v Čechách pod Kosířem. Otec v roce 2004 odešel do včelařského nebe. Největší starostí pro něj na sklonku života bylo „kdo se postará o jeho včely“. Za pomoci rodiny, přátel a s antialergickými léky v kapse jsem se učil včelařit. Začátky nebyly jednoduché. Je rozdíl podívat se do plodiska a medníku. Postupem času jsem vyměnil zastaralé včelařské pomůcky (pocínované za nerezové), investoval do nových úlů a stále se učím včelařit. Protože včelařem se člověk nerodí, ale stává se časem.

Před sametovou revolucí se hodně kočovalo a někteří z těchto včelařů přibližovali včely v kočovných vozech k družstevním lánům.

Vrátím se k další osobnostem, konkrétně k panu Ladislavovi Fedorovi a Jiřímu Fišerovi. Jednalo se o dva pány protichůdných včelařských názorů, jeden propagoval kupříkladu plastové lehké úly, druhý se držel tradičních postupů. Oba dva dokázali velmi dobře v každé situaci poradit a upozornit na chyby, ze kterých se dalo poučit.

Určitě nesmíme ve výčtu osobností opomenout místního včelaře pana Antonína Kintla, který kromě včelaření inicioval sázení stromů v našich obcích. Navíc dlouhou dobu včelařil v SEMO Smržice podobně jako jeho předchůdce Josef Šmehlík.

V roce 2016 se naši včelaři zúčastnili prezentace naší obce při soutěži o vesnici roku a prosklený včelí úl se značenou matkou se hodně líbil, především dětem.

Ještě se musíme zmínit o nemocích včelstev, jako je mor včelího plodu, kdy všechna včelstva musí být vyhubena a veškeré pomůcky včetně úlů spáleny, ale i další dlouhodobá nemoc, pocházející z Indie – varoáza, kterou tlumíme, ale někdy nad našimi včelami zvítězí. A brzy nás čeká další nepřítel – sršeň asijská.

Jsmo vděční za všechna osobní včelařská setkání a příležitost pořád se díky včelám učit.

Dokoupil Vojtěch, Vladimír Smička

Plánované kulturní akce na začátek roku 2025:

■ 11. 1. Školní ples	■ 15. 3. Dětský maškarní ples a večer Šibřinky
■ 25. 1. Sokolský ples	■ 13. 4. Vítání jara na skanzenu a vynášení Morany ve Štětovicích
■ 22. 2. Obecní ples	■ 25. 4. Cimbálová muzika v Dubanech
■ 1. 3. Masopustní vodění medvěda	

Bližší informace naleznete na www.vrbatky.cz nebo na www.facebook.com/kkvrbatky

Výsadba lesa

Les na Hané, kdo to kdy slyšel? Máte pravdu, toho se tu asi nedočkáme, protože na černoze se vše musí osázet a sklídit co nejvyšší výnos. Ale bez stromů je to tak smutná a neutěšená krajina. To proto ze svých domovů utíkáme na výlety mimo naši úrodnou Hanou.

Máme tu sice pár lidí, kteří se snaží stromky či keře sázet, ale prosadit si výsadbu není mnohdy jednoduché. A ač je to k nevíře, najdou se i jednotlivci, kteří výsadbu stromů vyloženě odmítají. Proč? Kdo chce psa bít, hůl si vždy najde. Ať už je tou holí argument, že stromy hází stín, nebo že stromy berou vláhu vysázeným kulturním plodinám... Proto nebylo ani komisi pro životní prostředí dovoleno osázet betonovou cestu z Vrbátek do Duban. Za mě je to velká škoda. Jak by bylo krásné, kdyby jednou naše děti mohly chodit pod vzrostlými stromy kolem „betonky“.

O to větší radost jsme měli, když naši skupinku milovníků přírody oslovil Radim Smička z Duban, zda bychom mu pomohli osázet část půdy navazující na porost stromů u cyklostezky vedoucí z Duban. Jednalo se o výsadbu 200 stromů na ploše asi 2 hektarů. Plánem bylo vytvořit z této plochy hájek s duby, lípami a javory, kde by bylo možné si na procházce

po cyklostezce odpočinout či si jen užít jednou v budoucnu sílu těchto přírodních velikánů. Všichni členové komise pro životní prostředí byli myšlenkou nadšeni. Rozhodli jsme se pomoci. Brigáda se sice nakonec uskutečnila jen v užším kroužku nadšenců, ale bylo krásné počasí a vše na výsadbu rodina Smičkova dopředu připravila, takže nám šla práce pěkně od ruky.

Neméně úžasná je také aktivita Václava Kováře, který v říjnu zorganizoval výsadbu stromků „na struze“, tedy v prostoru bývalého mlýnského náhonu v Dubanech. Parta nadšenců ze Sokola Dubany se rozhodla postupně během let nahrazovat letité topoly rychle rostoucími vrbami, ale i duby, kaštaný, břízami či borovicemi. Podařilo se jim předpěstovat 12 různých druhů vrb. Těšit se tak můžeme na krásně rozkvetlé kočky a košíkářské proutě, které se bude skvěle hodit i na velikonoční pomlázky.

Vážím si každého, kdo udělá pro přírodu cokoliv, abychom to tady všichni měli hezčí. Ať už daruje k výsadbě stromky, nebo stromky či keře sám vysazuje. Nebo, že se o přírodu kolem nás dle svých sil stará, protože to prostě pokládá za správné. Děkuji za to. Je v tom naděje, že jednou tu pro naše děti zanecháme vesnice, ve kterých budou chtít žít.

Za komisi pro životní prostředí Jana Tajovská

Pokrok nezastavíš

Je to tak, pokrok nezastavíš. Jde tak rychle, že my starší se ani nestačíme divit. Mobilní aplikace, umělá inteligence, spousta věcí, které nám mají pomáhat pracovat ještě rychleji, ušetřit čas, který můžeme věnovat hledání dalších aplikací, sledování sítí či hledání všeho možného, co bychom mohli potřebovat.

Pokrok je samozřejmě ve všech oblastech, i v oblasti hygieny. Látkové kapesníky, všude přítomné v mém mládí, nahradily hygieničtější papírové kapesníky. Ručníčky nahradily vlhčené jednorázové ubrousky. Planeta naříká, ale je to holt pokrok, který nezměníme.

Co bychom ale mohli změnit, je to, že pokud už jednorázové kapesníčky či vlhčené ubrousky použijí, tak je zase

schovám do tašky a vyhodím je do příslušné popelnice. Začal se nám zvláště kolem našich cyklostezek množit nešvar odhazovat použité kapesníčky na zem. Pokud máte pocit, že se tyto odpadky mohou vyhazovat, protože se zřejmě brzy rozloží, když tam za pár dnů již nejsou, tak vězte, nerozloží. To jen občané našich obcí, kteří si ještě pamatují doby, kdy se nám tu kapesníčky kolem cest neválely, tyto odpadky o své dobré vůli sbírají a vyhazují tam, kam se vyhazovat mají.

Děkuji za to a prosím, dávejme odpadky opravdu tam, kam patří.

Jana Tajovská

Poštovní holubářství v Dubanech

Holubi, tedy i ti poštovní, byli dříve součástí téměř každého stavení a je logické, že k sokolským sportovním kláním, dostihovému sportu a dalším společensko-kulturním dovednostem přibýly za 1. republiky i závody poštovních holubů. V Dubanech vznikl spolek 0148, jehož členy byli také dva nadšení sportovci, sokolové Vladimír Hlačík z Duban a František Smékal z Vrbátek, kteří nepochybně položili základy zlaté éry dubanského holubářství.

Tenkrát se holubi posílali na závody ojedinele, vlakem s měděnými plíšky na kroužku, které se po příletu holoubkovi sejmuly a vložily do konstatovacích hodin, stvrzující otiskem doletový čas. Speciální hodiny byly zpravidla umístěny jen u jednoho chovatele, který měl tak samozřejmě časovou výhodu a všichni ostatní museli ze svých holubníků se závodním plíškem v kapse na určené místo doběhnout. Nešlo tedy jen o čas příletu závodníka, ale dostatečně rychlý musel být i chovatel.

Rozmach holubářství nastává v 50. letech minulého století, kdy je Svaz chovatelů poštovních holubů začleněn pod československý SVAZARM. V šedesátých letech vzniká spolek Letka Prostějov, který sdružoval na 70 poštovních holubářů z celého prostějovského okresu. Prostějovská základní organizace se stává součástí Oblastního výcvikového střediska HANÁ, ve kterém soutěžilo na 350 chovatelů z Boskovicka, Vyškovska, Přerovska a Prostějovska. Společně užívají kamion s nástavbou, do které se nakošovalo 3500 holubů. V případě většího zájmu na kratší tuzemské tratě se připojoval vlek na dalších 2000 holubů. To už holubaření dostává jiný rozměr, závody jsou v pravidelných termínech a startuje se i v zahraničí.

Tradičními vypouštěcími místy se kromě tuzemského Chebu a Komárna stávají německý Stendal se Schwerinem a rumunský Lugoš s Oravitou. V té době byl holubářským vzorem bývalý vynikající házenkářský útočník Josef Dostál, který se v roce 1969 stal mistrem celé hanácké oblasti v konkurenci 300 chovatelů. Takový příklad byl injekcí pro ostatní dubanské holubáře. V roce 1971 se holub „2013“ Jiřího Smékala jako druhý nevykonnější v tehdejším Československu dostává na celostátní výstavu do Brna a v roce 1973 se Dubany definitivně vepisují do moravské holubářské mapy památnou oblastní výstavou poštovních holubů v místní sokolovně.

Sedmdesátá léta byla pro tento sport výjimečná, jen v Dubanech bylo 8 aktivních chovatelů, kteří soutěžili i mimo prostějovskou základní organizaci v „Dubanském mistrovství dvou čtyřčlenných týmů“. Neoficiálně se na holuby také sázelo, vítěz vyhrával až 150 Kč. Po každém závodě se

o svačinových přestávkách mezi holubáři a jejich kamarády plamenně diskutovalo nejen v místním zemědělském družstvu, ale i v Sigmě Lutín a prostějovském Agrostroji o tom, jak kdo letěl a čím výkon holoubků před závodem podpořil. V roce 1978 holub „1627“ Jiřího Smékala reprezentoval Československou republiku na 16. holubářské Olympiádě v Amsterdamu, kterou Československo v konkurenci 18. států světa vyhrálo. Dubanská euforie vyvrcholila v roce 1979, kdy se Jiří Smékal stal jako druhý dubaňák mistrem Oblasti HANÁ v konkurenci 321 chovatelů. Tento výjimečný úspěch v roce 1980 zopakoval.

Také výsledky ostatních dubanských chovatelů byly v silné konkurenci stále výraznější, a proto se dubanští v roce 1981 rozhodli založit vlastní spolek. Za odstupné z prostějovské Letky zakoupili chátrající nemovitost č. p. 71 v Dubanech. Udělali několik brigád v zemědělském družstvu, uspořádali taneční zábavu se skupinou Qercus v místní sokolovně a za vydělané peníze si zcela svépomocí postavili během roku 1982 vlastní klubovnu. V té se pak až do roku 2008 každoročně od dubna do září, vždy o sobotních a nedělních podvečerech,

odehrávalo nasazování holubů na závod. O den později se pak společně vyhodnocovaly doletové výsledky. V roce 1982 bylo v dubanské organizaci registrováno 20 členů. Nadšení bylo veliké, touha po efektivnější chovatelské organizaci ještě větší, ale jak už to bývá, ne vždy lepší podmínky automaticky přináší očekávané výsledky.

Legrace a chovatelského špičkování bylo však více než dost. Po každé sezóně se chovatelé i s manželkami účastnili oblastních a celostátních výstav, jejichž součástí byl taneční večer. Ten nejslavnější se uskutečnil v roce 1983, kdy se v Praze konala dosud v Česku jediná holubářská olympiáda. Hvězdami nezapomenutelného večera byli v Paláci kultury Helena Vondráčková s Jiřím Kornem.

V devadesátých letech se holubářství, stejně jako celá společnost, trochu změnilo. Závodní plíšky a gumičky s hodinami ustoupily čipům a elektronickým konstatovacím systémům. Do Česka byl importován nejrůznější genetický materiál a speciální krmné doplňky. Třináct dříve standardních závodů, z nichž polovina startovala ze severozápadu a druhá střídavě z jihovýchodu, bylo rozšířeno na osmnáct. Startovalo se už jen ze západního směru, nejčastěji mezi Karlovými Vary a Chebem, vždy za optimálních meteorologických podmínek. Tím došlo k podstatnému zrychlení závodů. Před 30lety letěl poštovní holub z Chebu při bezvětří 6 hodin. Závod, tedy pořadí prvních 20% z nasazených, trval zpravidla hodinu. Dnes jsou první holoubci doma za 4,5 hodiny a do 20 minut je bodovaná pětina startovního pole uzavřena. Profesionalizace holubářského sportu a odklon od chovu domácích zvířat postupně zúžil chovatelské řady a dnes je v Oblastním sdružení HANÁ pouze 70 členů.

Kromě každoročního závodního programu se dubanští holubáři aktivně účastnili i výjimečných akcí. V roce 1985 byl na počest 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou a ukončení 2. světové války uspořádán Hvězdicový závod, při kterém byli holubi ve stejný den vypuštěni ze čtyř světových stran – běloruského Minsku, rumunské Oravity, východoněmecké Rehny a polské Gdyně. Tato holubářská lahůdka v konkurenci 1137 chovatelů z celé střední a severní Moravy se nejlépe vydařila Aloisovi Stuzkovi, který jako jediný v dubanské organizaci dokázal umístit holuby ze všech čtyř stran. O 19 let později, v roce 2004, u příležitosti zahájení světové olympiády v Athénách bylo při úvodním ceremoniálu vypuštěno mimo jiné i 140 českých holubů, z toho 10 dubanských. Athény se staly naší historicky nejdelší tratí a ve spojení s tehdejším extrémním vedrem a současným protivětrem to byl jednoznačně nejtěžší závod. Úžasného výsledku v něm dosáhl Josef Přidal, když jeho „červeňák“ dolétl po čtyřech dnech jako druhý v České republice.

Dubanští holubáři společně trávili spoustu času, zažívali krásné chvíle plné napětí a sportovní euforie. Příjemnou

existenci v dubanské klubovně narušilo nepochopitelné zabrání klubovny prostějovskou organizací celostátního svazu chovatelů, ze kterého se početně nadpoloviční holubáři v roce 1994 vyčlenili a založili Českomoravský svaz poštovních holubů. Bohužel se po 10 letech zjistilo, že majetek nebyl právně delimitován. Mateřská organizace začala nemovitosti v samostatném užívání holubářů soudně vymáhat. Prostějovský spolek chovatelů nechtěl přistoupit ani na možnou variantu dvojího členství a naši zcela svépomocí vybudovanou klubovnu v roce 2008 bezostyšně prodal. Tato smutná událost hodně otlásla nadšením tehdejších členů a někteří soutěžní činnost ukončili. Existenci ZO Dubany se dařilo v provizorní stavební buňce udržet v minimálním počtu 10 členů ještě 6 let. Rok 2012 byl pro vedoucího střediska Vojtěcha Horáka i pro předsedu organizace Aloise Stuzku poslední závodní sezónou a ZO Dubany tak k 31. 12. 2012 zanikla. Do ZO CHPH Blatec přešli v roce 2013 už jen 3 dubanští holubáři, kdy po úspěších na středních tratích končí v témže roce činnost i František Zbořil. Bývalou holubářskou slávu naší obce hájil v letošním roce v oblasti Haná na 31. místě už jen Josef Horný a v OS Uničov, pak krásné 15. místo obsadil naturalizovaný dubaňák Jaromír Křížek v konkurenci 90 chovatelů poštovních holubů. V Dubanech létají holoubci ještě u Smékalů a u Stuzků.

Základní organizací chovatelů poštovních holubů Dubany prošlo za 35 let její existence následujících 29 chovatelů. Antonín Hlačik (+1997), Vladimír Hlačik (+1998), pětinasobný mistr ZO Vojtěch Horák (+2022), čtyřnasobný mistr ZO Josef Horný, Josef Přidal (+2004), třináctinasobný mistr ZO Jiří Smékal (+2016), Ing. Jiří Smékal, Alois Stuzka, Jaroslav Stuzka a František Zbořil – všichni z Duban, Radek Kučera (+1995), František Smékal (+1990) a Vratislav Svobodník (+2023) z Vrbátka, Jaroslav Chromeček (+1992) ze Štětovic, Aleš Vavrouch z Hrdibořic, Josef Cetkovský z Kraliček, Alois Růžička, Jan Růžička, Stanislav Čačka, Zdeněk Dočkal, František Mazal a Martin Zbořil z Olšan, Hynek Synek a Adam Lučan z Bystročic, trojnásobný mistr ZO Stanislav Kaprál ze Smržic, Josef Dostál ze Stařechovic, dvojnásobný mistr ZO Karel Pilný z Prostějova, osminásobný mistr ZO Milan Krempel z Blatce a Josef Horsák z Přemyslovic. Každý z kluků zaznamenal v některém ze závodů svůj dílčí úspěch a celkově mezi nimi vždy panovala veselá, nadšenecká pospolitost.

Výjimečné výsledky ze sedmdesátých let se snad zopakovat ani nedaly, ale holubářský kredit měla dubanská organizace značný a všichni chovatelé poštovních holubů minimálně z celé Moravy věděli, kde naše obec leží. Doba je jiná, zájmy se mění. Přejme si, aby nadšení, píle a pospolitost provázely nové aktivity, které budou zviditelňovat naši obec tak, jak se to nedávno dařilo dubanským holubářům.

Jiří Smékal, jednatel ZO CHPH Dubany

20. výročí Volňásku

Kdo by to byl řekl, že je tu Volňásek s námi už tolik let, vidíte? Ačkoli je to k nevíře, byla jsem u jeho zrodu i já. Jako první generace dětí, které začaly Volňásek navštěvovat. Pamatuji si, že kroužků nebylo na výběr tolik, jako se snažíme nabídnout v posledních letech. Ale například „Šikovní ručičky“ (dnešní Šikulkové) jsou v nabídce už od počátku.

Podoba konceptu Centra se poslední roky dost změnila. Důvodem vývoje je bezesporu i nárůst spousty nových kroužků, které jsou k dispozici, ať už v rámci základní školy, školní družiny nebo kroužků pořádaných ve sportovní hale nebo sokolovně. Druhy kroužků se snažíme každý rok obměňovat, ubírat i přidávat v závislosti na zájmu dětí.

Od loňska je hodně oblíbený kroužek „Technik“, kde se kluci učí elektrikářské základy. Osvědčenou stálíci jsou i kroužky pro maminky s dětmi do 3 let. Scházení maminek s dětmi má pozitivní vliv na socializaci dětí mezi sebou, následný plynulý nástup do mateřinky a v neposlední řadě je to příjemně strávený společný čas maminek.

Letos jsme eso z rukávu vytáhli v podobě kroužku „Angličtina“, který je určen pro děti z mateřské školy. Do ostatních kroužků bychom děti stále ještě přivítali. Tímto Vás zveme na naše facebookové stránky a v případě zájmu se, děti, neváhejte přihlásit.

K rozvrhu kroužků přibyla v průběhu let spousta jednorázových akcí. Nejoblíbenější jsou bezesporu noční přespávačky.

Ve spolupráci s obcí a kulturní koordinátorkou Zuzkou Stolarikovou se nám daří pořádat další akce – výlety s dětmi do Olomouce, přednášky a besedy pro děti i dospělé, divadla v sokolovně a jiné, o kterých se podrobněji dočtete v článku o kultuře v obci.

A co závěrem přejeme Volňásku do dalších 20 let? Aby se dočkal nějakého pěkného nového kabátku (rekonstrukce Centra je v plánu na příští rok) a byl u dětí stále tak oblíbený a navštěvovaný. A Vám přejeme krásné a spokojené Vánoce v okruhu nejbližších.

Iveta Rohovská, vedoucí Volňásku

CVČ VOLŇÁSEK VRBÁTKY
rozvrh zájmových kroužků na školní rok 2024/2025

PONDĚLÍ						JÓGA CVČ VOLŇÁSEK 18:00 - 20:00
ÚTERÝ	BROUČCI CVČ VOLŇÁSEK 10:00 - 11:30				MINI ŠIKULKOVÉ CVČ VOLŇÁSEK 15:30 - 16:30	ŠIKULKOVÉ CVČ VOLŇÁSEK 16:30 - 18:00
STŘEDA		FLÉRNA OÚ VRBÁTKY INDIVIDUÁLNĚ	FOLKLORNÍ KROUŽEK CVČ VOLŇÁSEK 14:15 - 15:30	FOLKLORNÍ KROUŽEK CVČ VOLŇÁSEK 15:00 - 16:00	SPORTÁK SPORTOVNÍ HALA VRBÁTKY 15:45 - 16:45	CVICENÍ PRO SENIORY CVČ VOLŇÁSEK 17:30 - 18:30
ČTVRTEK		ANGLIČTINA MŠ SLUNÍČKA (předškoláci) 14:30 - 15:00	ANGLIČTINA MŠ SLUNÍČKA (mladší děti) 15:15 - 15:45	ČTENÁŘSKÝ KLUB CVČ VOLŇÁSEK 15:20 - 16:20		
PÁTEK	DOPOLEDNÍ HERNÍČKA CVČ VOLŇÁSEK 10:00 - 11:30			VOLEJBAL SPORTOVNÍ HALA VRBÁTKY 15:00 - 16:30	VOLEJBAL SPORTOVNÍ HALA VRBÁTKY 15:30 - 16:45	FLÉRNA OÚ VRBÁTKY INDIVIDUÁLNĚ

MAMINKY S DĚTMI DĚTI Z MŠ DĚTI 1. STUPEŇ DĚTI od 10 let DOSPĚLÍ

Štětovická slipka, Kohótek a Laštufka

O Štětovické slipce jsme na stránkách Trianglu již psali, ale co ten Kohótek? Že by se přidali k našim krojovaným děvčatům i krojovaní chlapci? Abychom si v tom udělali jasno, obrátili jsme se o vysvětlení na Jitku Šálkovou, vedoucí spolku Štětovická slipka, strážkyni tradic a krojů v našich obcích.

Copak to je ten Kohótek?

Kohótek se na Hané říká vličímu máku. Líbilo se mi to, a tak jsem tímto názvem pojmenovala dětský folklorní soubor ve Vrbátkách, který jsem začala vést loňský rok. Abych název s vličím mákem propojila, dali jsme si vličí mák i jako logo souboru. Takže když uvidíte při vystoupení hanáckých souborů vličí mák, jsme to my. Letos tu mám 9 dětí ve věku 4–12 let. Budu ráda, když časem další děti ještě přibudou.

A Laštufka?

Laštufka, tedy vlaštovka, je zase název dětského folklorního souboru v Bystročicích, který jsem založila v roce 2022. Tehdy nebyl ve Vrbátkách o tento typ aktivity zájem, a tak jsem za podpory obce Bystročice, Základní školy v Bystročicích a Štětovické slipky, z.s., začala vést folklorní kroužek právě v Bystročicích. Mám tam nyní 16 šikovných děvčat a dvě maminky Dagmar Winklerovou a Soňu Rozehnalovou, které mi pomáhají s vedením. V loňském roce jsme postoupili na přehlídce dětských hanáckých souborů s pásmem Husopasky do regionálního kola a loni na podzim jsme vystupovali na Hanáckých slavnostech v Prostějově.

Co je náplní těchto kroužků?

Ve folklorních souborech rozvíjí děti své pohybové, hudební, pěvecké, slovesné a dramatické projevy. Zábavnou formou se v hanáckém nářečí učí dětské tanečky, hry, říkadla,

škádlivky, rozpočítadla, hádanky a lidové písničky související s dětským zvykoslovím, které vzešlo z hanáckých tradic, zvyků a výročních obřadů a obyčejů. To, co se děti naučí, ukazujeme při vystoupeních na různých hanáckých slavnostech nebo i při vesnických zvycích – třeba při vynášení Morany, kde se zpívají hanácké písně. Pokud děti baví tancování, kroje a vystupování, pak je tato aktivita pro ně to pravé ořechové.

Co je to za kroje, v kterých děti vystupují?

Děti vystupují v tradičním hanáckém lidovém oděvu, jehož výrobu financuje spolek Štětovická slipka, obec Bystročice a sponzoři z řad rodičů.

Oba soubory letos vystupovaly společně s dětskou hanáckou muzikou Jíva na setkání seniorů v Dubanech, na přehlídce dětských folklorních souborů Hulínský hanáček a na setkání Hanáků v Příkazích. Také jsme vystupovaly za doprovodu hanácké cimbálové muziky Parádnic z Velké Bystřice na Májových hodečkách v Židlochovicích a v září na festivalu Lidový rok ve Velké Bystřici.

V redakci jsme se dopátrali, že jste měli moc pěkné hodnocení na vašem posledním vystoupení na festivalu Lidový rok ve Velké Bystřici.

Ano, to je pravda. Velmi mě těší, že se naše vystoupení líbí, a těší mě to i za děti a jejich rodiče, kteří vidí krásné výsledky naší práce.

Citace z hodnocení souborů z festivalu Lidový rok: „Kde se vzali? Tu se vzali – jsou tu a jsou skvělí. Pro mě největší objev Lidového roku! Krásné, roztomilé, nabitě energií, zpěvavé, správně deklamující, na jevišti spontánně působící, s výborným neotřelým programem – prostě šmrncovní. Máte ve mně nového fanouška, který se těší na pokračování.“ (Mgr. Jaromír Synek, Ph.D. – Katedra hudební výchovy PdF UP Olomouc)

Děkuji za rozhovor, Jana Tajovská

Jmenuji se Jožin, bydlím tady s vámi

Rád jezdím na motorce a pokud máte rádi vůni dalek, jako já, pokračujte ve čtení. Na svých toulkách zažívám zajímavé situace, a tak se vámi podělím o pár zážitků, které mě letos potkaly.

Že cestování obohacuje našeho ducha a náš rozhled, je všeobecně známo. Moc se ale už nemluví o tom, že naši peněženkou už cestování moc nebohacuje, spíše naopak. Není divu, že i motorkáři se na svých cestách nechávají ovlivnit cenami. Při hledání ubytování v neznámých končinách přichází vhod moderní technologie v podobě platformy „booking.com“, která pomůže nalézt nocleh odpovídající stanovenému rozpočtu na jakýkoliv motovýlet.

Při své poslední cestě západní Evropou jsem projížděl Španělskem a dostal malou lekci v tom, že ne každé ubytování nabízené na internetu znamená samostatný pokoj hotelového typu a že levné ubytování ještě nemusí znamenat pouze to, že na pokoji není ložní prádlo, nebo že ve sprše zrovna neteče teplá voda. Někdy je potřeba být připraven na to, že žádný penzion prostě neexistuje, i když platba za nocleh byla z vaší karty strhnuta.

Tak se stalo, že jsem se po celodenním trmácení Španělskem a hledání zaplaceného ubytování ocitnul uprostřed obyčejného sídliště. Projížděl jsem jím křížem krážem a hledal nějakou ceduli, která by propojovala tohle místo se zaplaceným ubytováním. Navigace mi sebejistě tvrdila, že jsem na místě. Penzion však nikde. Tak mi nezbylo nic jiného, než vzít telefon a svou jazykovou nevybaveností se zkusit domluvit na telefonním čísle uvedeném v kontaktu internetového rezervačního systému. Podařilo se. Už po druhém zazvonění mi někdo „na druhé straně“ zvedl telefon. Pěkně pomalu, svou hanáckou angličtinou jsem se pokusil vysvětlit situaci: „Já, Jožin, Česko, chci spát, zaplacené“. Když se z telefonu ozvala nějaká směs španělštiny, angličtiny a esperanta, podařilo se mi na konci věty zachytit mezinárodní výraz „OK“. Bylo jasné, že mi porozuměli. A já měl radost ze svého jazykového nadání. Radost mi vydržela asi 5 minut. Za tu dobu totiž nepřišel nikdo, kdo by mi ukázal, kde můžu zaparkovat motorku a hlavně, kde budu spát. Nic se nedělo ani za dalších 15 minut. Slunce zapadlo, ulice se ponořily do tmy a já sám, na pokraji vyčerpání a paniky, pořád čekal, než přijde pan domácí. Začal jsem pochybovat o tom, komu jsem se to vlastně dovolal. „Proč mě nikdo nejde přivítat?“ Vytočil jsem tedy číslo znovu a zopakoval své nacvičené lingvistické číslo: „Já Jožin, Česko, chci spát, zaplacené, čekat.“ Z telefonu se ozvalo „OK, OK. minute“.

Čekal jsem dalších 10 minut. Byla už tma a ve vchodu do paneláku, před nímž jsem stál, se objevila obrovská postava muže. Ve tmě jsem viděl pouze jeho vyceněné bílé zuby

v usmívající se tváři. Ten chlap, nejen že měřil pře 2 m a ramena měl jak vrata od stodoly, byl ještě černej jak zadek havrana a v té tmě jsem sotva odhadoval jeho mohutné obrysy. Byl to africký Španěl. Nebo španělský Afričan? Mile se usmíval a pobízel mě, ať jdu za ním. Okamžitě se dostavily obavy, následované pochybností o tom, kam jsem se to vlastně dostal a co mě tady čeká. Šli jsme do suterénu paneláku, před nímž jsem zaparkoval. Při sestupu po schodech se mi v hlavě, uprostřed všech těch obav, pochybností a strachu vynořila vzpomínka na film Pulp Fiction, historky z podsvětí. V jedné scéně tam robustní černochoch, ne nepodobný tomu, co mě právě provázel, prohlásí větu, která mi vrtala v hlavě celou noc: „... a jeho prdel pozná středověk“.

Došli jsme na konec chodby. Zde měl tento kolohnát svůj byt. Tak tohle má být podle bookingu penzion a ubytování pro turisty?! Sklepní byt v paneláku podivného sídliště? Čert to vem. Jsem k smrti unavený. Nečekám žádný luxus a jde mi jen o to, někde si v klidu lehnout, zavřít oči a trochu se prospat před další cestou. Když jsme pak vstoupili do bytu 2+1 s naprosto běžným vybavením a pan domácí mi ukázal pokoj, trochu se mi ulevilo. I když ne všechny obavy zmizely. Podvědomě jsem v pokoji hledal, čím bych zatarasil dveře, nebo čím bych mohl toho obrovského chlapa praštit po hlavě, kdyby by se na mě sápal. A pak jsem usnul, ani nevím jak.

Ráno mě v kuchyni čekala snídaně a pan domácí se omlouval, že musí do práce. Prý až se najím a budu z bytu odcházet, mám jen zabouchnout dveře a hodit klíče do schránky. Vlastně to byl úplně obyčejný, pohodový a navíc milý člověk. Jako přívídělek ke svému zaměstnání využívá jeden pokoj svého bytu k občasnému ubytování turistů. Nic nenormálního ani nemorálního. Trochu jsem se styděl. Za svoji nedůvěru a podezírání jsem byl odměněn přijetím do soukromí člověka, který mě viděl poprvé v životě. A navíc mi udělal snídani, i když nemusel. Za moje předsudky mě pak nechal samotného ve svém bytě a bezstarostně si odešel do zaměstnání.

Když jsem pak nasedal na motorku a vzpomněl si na včerejší obavy, že se stanu součástí španělských krimi - zpráv, musel jsem se trpce pousmát. Vždyť se nic zvláštního nestalo. Prostě

jeden z normálních dnů a nocí, kterých mám na svých cestách nespočet. Ale něčím byl tento nocleh přeci jen imořádným. Opět jsem dostal lekci o tom, že předsudky nejsou dobrým rádcem a v každém člověku bychom měli prvně hledat to pozitivní. Přirozenou laskavost a dobrosrdečnost.

Pár měsíců po návratu z Pyrenejského poloostrova už mě opět začaly svrbět pneumatiky na mojí motorce. Tak jsem se dohodl s kámošem, že vyrazíme „na otočku“ do Rumunska. Cílem bylo prožít si motorkářskou nirvánu na zatáčkovitých, horských silnicích Transalpina a Transfagarasan a navštívit lokalitu Banát v horské oblasti Rumunska dotýkající se hranic se Srbskem. Nachází se tady 6 vesnic, které v minulosti založili kolonisté z různých oblastí Česka. Z domova si přivezli zvyky, kroje i nářečí, které si doposud udržují.

Cesta vlastně probíhala podle plánu, což by se mohlo zdát docela nudné. O nezapomenutelný zážitek se nám postarali medvědi, kteří jsou už v rumunských horách dosti populární, a dá se říct, že jsou určitým druhem atrakce. Medvědi se procházejí podél horské silnice a turisté kolem nich projíždějí, fotí si je někteří jim dokonce házejí nějaké jídlo a pak si je natáčejí. Možná to z mého popisu vypadá, že se jedná o nějaká zdomácnělá zvířata. Není tomu tak. Jsou to pořád divoké šelmy, které se však naučily, že turisté mohou být určitým zdrojem potravy.

Netrvalo dlouho a na jednoho takového medvěda jsme narazili. Projížděli jsme zrovna úsekem silnice uprostřed lesa. Ve vzdálenosti cca 30 m od nás jsme si všimli odpočívajícího medvěda. V tu chvíli se ve mně probudila filmařská vášeň a rozhodl jsem se, že si ho natočím. Zastavili jsme tedy, že si nastavím kameru na své motorce a budu natáčet tohoto mědu, jak se tady povaluje u silnice.

Seskočil jsem z motorky, sundal si přilbu, rukavice a předstoupil před motorku, abych správně nastavil zorný úhel kamery. Kámoš si zase z batohu vytahoval foťák a kus chleba, kterým chtěl medvěda uplatit a získat tak pár fajnových záběrů. Když tak klečím před motorkou a snažím se najít optimální polohu držáku kamery, projíždí kolem další turisté a volají na mě něco, co v hluku jejich motoru nebylo úplně srozumitelné. Znělo to jako „krejsi“ a „dendžrs“. Moc jsem jim nerozuměl, ale ze slušnosti jsem jim taky zamával a pozdravil je obligátním „ahoj“. Ať vidí, že nejsem žádný náfuca, ale slušně vychovaný chasník z pupku Hané.

Pořád jsem se v kleče snažil seřadit kameru, když jsem měl najednou dojem, že mi někdo stojí za zády. S pocitem naštvání, kdo mě ruší při mé filmařské přípravě, jsem se jen tak ledabyly otočil. Z 50 cm jsem koukal přímo do čenichu chlupatého medvěda, který si zvědavě prohlížel, co vlastně dělám a proč mi to trvá tak dlouho. Nevím, jak dlouho stál tak blízko mě. Nevím, jestli jsem měl kameru nastavenou správně. Nepamatuji si, jak jsem v časovém průběhu 1 milisekunda dokázal nasadit přilbu i rukavice, nastartovat mašinu a výjezdem

podobným startu Moto GP zmizel z akčního rádiusu chlupatého zvědavce.

Dalších asi 30 km jsem v interkomu své přilby slyšel jenom kamarádův smích. Přestože stál celou dobu za mnou, nestačil mě varovat před blížícím se medvědem, protože se hrabal v zavazadle a hledal foťák a nějakou dobrotu pro medvěda. Když pak zvedl oči a viděl, jak překvapeně na sebe se šelmou zíráme, z očí do očí, udělal to stejné co já. Skočil na mašinu, nastartoval, zmizel. A pak se 30 minut chechtal. Měl radost z toho, že jsme se zrovna podruhé narodili. Na další zastávce na odpočívadle jsme si chtěli vzájemně sdělit svoje pocity, ale nepovedlo se to. Kdykoliv jsme se na sebe podívali, vzpomněli jsme si na zvědavý výraz medvěda, sledujícího, jak si nastavuji kameru, a propadli jsme smíchu.

Až večer, když jsme se ubytovali v penzionu se mi podařilo dohledat, co na nás pokřikovali projíždějící lidé. Nebyl to pozdrav. Bylo to anglické „crazy“, čili blázen a „dangerous“, čili nebezpečné. A tím bych vám chtěl říct, že pokud se na svých cestách setkáte s divokými šelmami, nekrmte je. Nemuselo by to skončit půlhodinovým smíchem. A taky doporučuji studovat jazyky, alespoň angličtinu.

Na závěr se pak omlouvám všem čtenářům, které jsem uvedl v omyl. Motorkář Jožin není skutečnou postavou. Spojil jsem v něm však dva skutečné příběhy motorkářů z našich vesnic. Tímto tedy děkuji Laďovi a Zdenkovi za jejich vyprávění, které jste si mohli přečíst pod fiktivní postavou motorkáře Jožina.

Pavel Novotný

NAROZENÉ DĚTI IX/2023 – IX/2024

Matěj Mikulka
Dubany

Štěpán Mikulka
Dubany

Kristýna Zámečnicková
Dubany

Helena Volfová
Dubany

Další narozené děti,
které se na vítání
nedostavily:

- Marie Láníková
- Ondřej Koki
- Sebastian Mlatečka
- Justýna Ustrnulová

Sebastian Petr Vymlátíl
Vrbátky

Viktor Doležel
Štětovice

Václav Zapletal
Dubany

Amélie Vaculíková
Štětovice

David Zdařil
Dubany

Tomáš Holodňák
Dubany

Jakub Valný
Dubany

Dominik Kankovský
Vrbátky

Diana Langová
Vrbátky

Jan Gábor
Vrbátky

Eliška Nováková
Vrbátky

Alžběta Češková
Vrbátky

Jaromír Sváček
Dubany

Ema Petruželová
Vrbátky

Julie Vysloužilová
Dubany

Marek Metzner
Štětovice

Jana Zápecová

SOUTĚŽ ČASOPISU TRIANGL

Letos nám do fotografické soutěže došla celá řada vašich pěkných fotografií. Proto také rozhodování o té nejhezčí nebylo vůbec jednoduché. Vítězné snímky a několik dalších zajímavých zde otiskujeme. Ostatní dáváme k dispozici tvůrcům obecního kalendáře pro příští rok.

Nejvíce nás zaujala fotografie „**Bouřky**“ od Petry Rohovské, které tímto gratulujeme k podařenému záběru. Druhé místo obsadila „**Duha**“ od Leontýny Navrátilové a třetí místo patří „**Mlžnému oparu**“ od Karla Rohovského.

Určitě si teď říkáte, že takových fotografií máte v mobilu také hodně. Protože fotografická soutěž pokračuje i v příštím roce, máte možnost se jí zúčastnit. Stačí jen v průběhu celého příštího roku zasílat mailem na adresu podatelna@vrbatky.cz. Do předmětu mailu napište „**Soutěž Trianglu**“. K fotografiím uveďte název dílka a jméno autora.

Už nyní se na pokračování soutěže v příštím ročníku časopisu těšíme.

- redakce -

Johanka Zapletalová

Petra Rohovská – 1. místo

Helena Švancarová

Karel Rohovský – 3. místo